

Nr 20

Utrikesutskottets betänkande med anledning av propositionen 1972:135
angående avtal med de europeiska gemenskaperna m. m. jämte motioner.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1972:135, dagtecknad den 3 november 1972, under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden föreslagit riksdagen att

1. godkänna avtalet mellan Sverige och den europeiska ekonomiska gemenskapen med därtill hörande skriftväxlingar m. m. enligt de till statsrådsprotokollet i detta ärende fogade bilagorna 1 och 2,

2. godkänna avtalet mellan Sverige samt den europeiska kol- och stålgemenskapens medlemsstater och den europeiska kol- och stålgemenskapen med därtill hörande skriftväxlingar m. m. enligt de till statsrådsprotokollet i detta ärende fogade bilagorna 3 och 4,

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådana ändringar i förenämnda avtal med tillhörande skriftväxlingar som framdeles kan komma att beslutas, i den mån de inte angår fråga som riksdagen skall avgöra ensam eller med Kungl. Maj:t,

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådana ändringar i EFTA-konventionen jämte tillämpnings- och tolkningsreglerna som föranleds av att Danmark och Storbritannien lämnar EFTA eller föranleds av förenämnda avtal,

5. bemyndiga Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna dels sådana överenskommelser som kan komma att träffas mellan kvarvarande och utträdande EFTA-länder om fortsatt samarbete av samma karaktär som EFTA-samarbetet, dels sådana överenskommelser som kvarvarande EFTA-länder kan komma att träffa om att inbördes tillämpa prisregler motsvarande dem som finns i det under 2 angivna avtalet,

6. antaga förslaget till lag om ändring i lagen (1956:245) om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden,

7. antaga förslaget till lag om prisbestämmelser för järn- och stålmarknaden (CECA-lag).

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner Sveriges avtal med den europeiska ekonomiska gemenskapen och med den europeiska kol- och stålgemenskapen. En redogörelse lämnas för bakgrunden till och förloppet av de förhandlingar, som lett fram till avtalen. Vidare redogörs för den närmare innebörden av bestämmelserna i dessa. Slutligen redovisas konsekvenserna av avtalen för Sveriges del och de åtgärder som för Sveriges del blir aktuella med anledning av dem.

I det följande lämnas en redogörelse för propositionens huvudsakliga

innehåll.

Historisk återblick

Den handelspolitiska utvecklingen under åren efter andra världskriget kännetecknades på de flesta håll i världen av en strävan efter ökat internationellt ekonomiskt samarbete och en liberalisering av världshandeln. Man såg det angeläget att komma bort från mellankrigstidens och de första efterkrigsårens protektionism och bilateralism i handeln och att i stället skapa förutsättningar för en rationell och mera omfattande internationell arbetsfördelning. Särskilt markant var denna utveckling i Västeuropa.

Genom samarbete i Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OECE) och Europeiska betalningsunionen (EPU) kunde under 1950-talet en avveckling av de kvantitativa handelshindren och en frigörelse av betalningarna i Västeuropa successivt genomföras. Däremot hade man inom OEEC föga framgång i försöken att genomföra motsvarande åtgärder på tullområdet. Det är bl. a. mot denna bakgrund som man får se de regionala integrationssträvanden som började göra sig alltmer gällande i Västeuropa.

År 1952 bildade Benelux-länderna, Frankrike, Italien och förbundsrepubliken Tyskland den europeiska kol- och stålgemenskapen, CECA. En utvidgning av det västeuropeiska ekonomiska samarbetet skedde genom undertecknandet i Rom 1957 av fördraget om den europeiska ekonomiska gemenskapen, EEC, och fördraget om den europeiska atomenergigemenskapen, EURATOM.

Förhandlingar om bildande av ett frihandelsområde omfattande samtliga OECD-länder strandade 1958.

Därpå bildades den europeiska frihandelssammanslutningen, EFTA, år 1960, av Danmark, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Sverige och Österrike. Senare har Finland associerats och Island anslutits som medlem. Syftet med EFTA var dels att åstadkomma en funktionsduglig integrationsform, som gav näringslivet i de deltagande länderna de utvecklingsmöjligheter som följer med en större marknad, dels att skapa ett bättre utgångsläge för förhandlingar med EEC.

Inom EFTA:s ram förverkligades bl. a. tullfrihet bland de nordiska länderna.

Nya ansträngningar att få till stånd en enda gemensam stormarknad i Västeuropa avbröts 1963 efter ett franskt veto mot brittiskt inträde i EEC. Storbritannien, liksom Danmark och Norge, hade sökt medlemskap, medan Sverige, Schweiz och Österrike hade ansökt om association. Sveriges associationsansökan syftade till ett svenskt deltagande i EEC-samarbetet med de förbehåll som föranleddes av neutraliteten.

Våren 1967 ansökte Storbritannien på nytt om medlemskap i EEC. Danmark, Norge och Irland följde efter. Sverige ansökte i juli samma år om förhandlingar med EEC i syfte att göra det möjligt för Sverige att, i en form som medgav ett fullföljande av den svenska neutralitetspolitiken,

delta i utvidgningen av gemenskapen. I samband med att ansökningen överlämnades framhöll den svenska regeringen att den för sin del inte ville utesluta någon av de former för anslutning, som Romfördraget förutser. Till skillnad från 1961 uteslöts alltså inte medlemskap. Det avgörande för svensk del var, framhölls det, att de förbehåll som neutralitetspolitiken föranleder kunde tillgodoses vid förhandlingarna.

Denna öppna ansökan får ses mot bakgrund av den utveckling som hade ägt rum inom EEC sedan 1961. Det överstatliga elementet i samarbetet hade nedtonats, bl. a. som en följd av Frankrikes krav på fortsatt veto rätt.

Sedan Frankrike ånyo i slutet av 1967 motsatt sig en utvidgning av gemenskaperna, aktualiserades på nytt frågan om ett utvidgat nordiskt ekonomiskt samarbete.

Våren 1968 inleddes de utredningar och förhandlingar som utmynnade i ett förslag till utvidgat nordiskt samarbete i tullunionens form, den s. k. Nordek-planen. Denna behandlades av de nordiska ländernas statsministrar i samband med Nordiska rådets session i februari 1970 i Reykjavik. Enighet uppnåddes härvid om Nordek-planens sakinhåll. Statsministrarna enades vidare om att de nordiska regeringarna så snart som möjligt skulle underteckna en traktat om upprättande av en organisation för nordiskt ekonomiskt samarbete. I mars 1970 meddelade emellertid Finlands regering att den inte kunde underteckna traktaten i detta skede.

Under år 1969 aktualiserades på nytt frågan om en utvidgning av EEC. Vid ett möte i Haag i december samma år beslöt EEC-ländernas stats- och regeringschefer att inleda förhandlingar med de medlemskapssökande länderna. Man beslöt vidare att diskussioner skulle påbörjas även med de EFTA-länder som inte ansökt om medlemskap. Förhandlingarna inleddes med Storbritannien i juli och med Danmark och Norge i september 1970. Med övriga EFTA-länder – däribland Sverige – inleddes överläggningarna i november.

Sedan förhandlingarna med Storbritannien, Danmark, Norge och Irland slutförts, undertecknades fördragen om dessa länders anslutning till gemenskaperna i januari 1972. Anslutningsfördragen har sedermera godkänts av parlamenten i Storbritannien, Danmark och Irland. Dessa länder kommer att den 1 januari 1973 inträda som medlemmar i gemenskaperna. Sedan den rådgivande norska folkomröstningen visat en majoritet mot norskt medlemskap har den norska regeringen beslutat att inte föreslå ratificering av anslutningstraktaten. Den norska regeringen har den 25 oktober 1972 hemställt om nya förhandlingar om ett avtal mellan Norge och gemenskapen med målsättningen att den ömsesidiga tullavvecklingen skall kunna inledas den 1 april 1973.

Allmänt om Sveriges förhandlingar med gemenskaperna och deras resultat

Sveriges överläggningar med gemenskaperna inleddes med ett möte på ministernivå i Bryssel den 10 november 1970.

Förhandlingarna avslutades den 21 juli 1972. Två avtal, ett med den europeiska ekonomiska gemenskapen och ett med den europeiska kol- och stålgemenskapen undertecknades i Bryssel den 22 juli 1972. I samband med förhandlingarna om avtalet med EEC ägde särskilda skriftväxlingar rum rörande vissa fiskerifrågor samt beträffande vissa trädgårdsprodukter m. m. Även i anslutning till förhandlingarna om CECA ägde särskilda skriftväxlingar rum. Samtliga texter har bifogats propositionen. Föredragande departementschefen framhåller bl. a. följande:

Sveriges handelspolitik har sedan lång tid tillbaka präglats av strävan att åstadkomma friaste möjliga handel mellan alla länder. Denna strävan har sin naturliga grund i det förhållandet att ett så fritt och omfattande varuutbyte som möjligt med andra länder för ett litet land är en förutsättning för snabb ekonomisk tillväxt. Det gäller i synnerhet för ett land som i så hög grad som Sverige utvecklat en specialiserad och teknologiskt avancerad industri.

I Västeuropa har under 1960-talet de handelspolitiska strävandena i stor utsträckning inriktats på att få till stånd en stor tullfri marknad. Vi har från svensk sida tagit aktiv del i dessa strävanden. Det avgörande motivet för detta är att vi i hög grad är beroende av vår utrikeshandel. Västeuropa utgör i dag den viktigaste avsättningsmarknaden för den svenska exporten. Fri tillgång till denna stora exportmarknad är därför av avgörande betydelse för våra möjligheter att uppnå en bättre arbetsfördelning och ett effektivare utnyttjande av resurserna. Härigenom skapas förutsättningar för en fortlöpande förbättring av levnadsvillkoren i vårt land.

Särskilt angeläget har vi ansett det vara att undvika en handelspolitisk isolering i ett läge där Danmark och Storbritannien inträder som medlemmar i EEC och övriga EFTA-länder sluter frihandelsavtal med det utvidgade EEC. Sverige skulle i avsaknad av ett avtal med EEC inte endast befinna sig i ett sämre konkurrensläge på den nuvarande EEC-marknaden utan också utsättas för nya konkurrensnackdelar i Danmark och Storbritannien när dessa länder börjar tillämpa EEC:s tulltaxa.

En grundläggande svensk målsättning för handelspolitiken i Västeuropa har varit att slå vakt om den frihandel som redan uppnåtts inom EFTA och att vinna tullfri tillgång för svensk industrivaruexport till den västeuropeiska stormarknad som bildas genom gemenskapernas utvidgning. Vi har vidare ansett det väsentligt att samarbetet kommer att vila på en stabil och varaktig grund och att det täcker även andra betydelsefulla områden än tullar och handelsregleringar. Slutligen har vi funnit det angeläget att samarbetet ges en utvecklingsbar karaktär så att det successivt kan vidgas och fördjupas.

De avtal som nu träffats innebär att Sverige blir del av en tullfri marknad för industrivaror, som omfattar samtliga EEC- och EFTA-länder samt Irland. Avtalen skapar enligt min mening förutsättningar för ett stabilt och varaktigt samarbete mellan parterna baserat på ömsesidigt förtroende. Bestämmelserna om konkurrensregler, skyddsklausuler och

uppsägning svarar i allt väsentligt mot svenska intressen och önskemål och är normala i denna typ av avtal. Genom bestämmelserna om utvecklingsbarhet öppnas möjlighet att vidga och fördjupa samarbetet i framtiden under förutsättning att detta ligger i båda parter intresse. De centrala svenska önskemålen om samarbetets utformning har sålunda i huvudsak uppfyllts.

När det gäller valet av formen för vårt deltagande i det europeiska ekonomiska samarbetet har neutralitetspolitiska överväganden spelat en avgörande roll. Utgångspunkten från vår sida har varit att samarbetet inte får försvåra eller omöjliggöra ett strikt iakttagande av de krav som neutralitetspolitiken ställer. Målsättningen för samarbetet får inte strida mot grunddragen i den svenska utrikespolitiken. Detta innebär, som framhölls i regeringens deklaration den 10 november 1970, att vi inte kan delta i ett förpliktande utrikespolitiskt samarbete inom en viss grupp av stater med syfte att utforma gemensamma ståndpunkter. Gränser sätts också för våra möjligheter att acceptera en överflyttning av beslutanderätten från nationella till internationella organ inom ramen för en ekonomisk och monetär union.

När den svenska regeringen i november 1970 inför EEC-ländernas ministrar lade fram sin syn på förhållandet mellan de europeiska gemenskaperna och Sverige, lämnades frågan om formen för Sveriges deltagande i samarbetet öppen. I olika uttalanden av regeringen klargjordes dock, att sannolikheten för medlemskap hade minskat.

Utvecklingen inom EEC ledde till att regeringen i mars 1971 förklarade, att ett medlemskap med hänsyn till neutralitetspolitiken kunde uteslutas som en realistisk möjlighet för Sveriges del. Samtidigt underströks att från svensk sida strävan alltså var att uppnå nära, omfattande och varaktiga ekonomiska förbindelser med gemenskaperna under hänsynstagande till neutraliteten.

De avtal som ingåtts mellan Sverige och gemenskaperna uppfyller de grundläggande krav som vi måste ställa på vårt ekonomiska samarbete med andra länder. De innehåller inga bindningar som begränsar våra möjligheter att bedriva en självständig utrikespolitik och att bevara vår neutralitet.

Från svensk sida framfördes vid förhandlingarna uppfattningen att frihandeln borde etableras inom ramen för en tullunion. Skälet till detta var inte att tullunionens egenskaper i och för sig ansågs utgöra primära svenska intressen. Motivet var snarare att tullunionen ansågs vara den samarbetsform som erbjöd de bästa möjligheterna att lösa de praktiska problemen i en tullfri handel mellan länderna.

På flera håll i EEC-länderna, liksom inom kommissionen, torde man i och för sig ha delat uppfattningen att tullunionen innebar praktiska fördelar. Gemenskaperna avvisade likväl förslaget om ett samarbete grundat på en tullunion. Det huvudsakliga skälet till detta var att man ansåg att en sådan lösning skulle inkräkta på gemenskapernas beslutsautonomi. Till detta kom att övriga icke-medlemskapssökande länder inte önskade ett samarbete i tullunionens form och att gemenskaperna förutsatte att likartade avtal skulle slutas med alla dessa länder.

Mot denna bakgrund begärde gemenskaperna att förhandlingarna skulle inriktas på ett avtal om frihandel för industrivaror. Detta accepterades från svensk sida. Sverige förbehöll sig emellertid rätten att återkomma till förslaget om en tullunion, om det visade sig att de svenska förhandlingsönskemålen inte kunde tillgodoses inom ramen för ett avtal om frihandel.

Beträffande jordbrukssamarbetet visade de utredande samtal mellan Sverige och kommissionen som föregick förhandlingarna att det inte är

möjligt för ett land som inte är medlem i gemenskaperna att delta fullt ut i den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverige förklarade sig emellertid berett att under förhandlingarna undersöka om handeln med jordbruksvaror kunde underlättas på ett sätt som gagnade båda parternas intressen.

Förhandlingsresultatet innebär att våra väsentligaste förhandlingsönskemål kunnat tillgodoses inom ramen för ett frihandelsavtal. Skillnaden mellan de två alternativen ligger främst i att frihandelslösningen – till skillnad från tullunionen – innebär att parterna behåller sina tredjelandsstullar. För att undvika snedvridning av handeln krävs därför ett system av regler, som fastställer varornas ursprung. Av praktiska och administrativa skäl hade det självfallet varit fördelaktigt om ett sådant system hade kunnat undvikas. Det avgörande är emellertid, att även den lösning som nu uppnåtts tillgodoser det centrala önskemålet om tullfri tillgång för svensk industri till den västeuropeiska stormarknaden.

Genom de avtal som slutits med den europeiska ekonomiska gemenskapen och med den europeiska kol- och stålgemenskapen får svensk industri efter en övergångstid på i allmänhet fem år tillträde till en tullfri marknad om 300 milj. invånare, som omfattar i det närmaste hela Västeuropa. Tullavvecklingen ger svensk exportindustri större utvecklingsmöjligheter än någon tidigare handelspolitisk uppgörelse.

Tullavvecklingen innebär emellertid inte bara att svensk industri får fri tillgång till den västeuropeiska stormarknaden. Den betyder också att den svenska marknaden öppnas för fri konkurrens från näringslivet i EEC-länderna. Jag är emellertid övertygad om att detta i stort inte behöver medföra några allvarigare svårigheter. Sverige har sedan länge fört en lågtullpolitik och även i övrigt sökt undvika restriktiva ingripanden mot importen. Genom frihandeln i EFTA har konkurrensen från andra industriländer på den svenska marknaden skärpts. Vårt näringsliv har anpassat sig härtil och bör ha goda möjligheter att hävda sig även i den nya konkurrenssituation som uppstår genom avtalen med gemenskaperna. För de svenska konsumenterna bör tullavvecklingen medföra betydande fördelar. Tullsänkningarna under de närmaste åren bör kunna bidra till en stabilare prisnivå. Avtalen ger också stabilitet och varaktighet åt vårt lands ekonomiska förbindelser med Västeuropa och skapar därmed en god grundval för företagets produktion och planering.

Sammanfattningsvis anser jag, att avtalen innebär stora fördelar för svensk ekonomi och att de bör positivt påverka utvecklingen av produktion och sysselsättning. I ett längre perspektiv får de ses som en bas för Sveriges ekonomiska samarbete med Västeuropa och som ett led i strävandena att uppnå en mera omfattande frigörelse av världshandeln.

Det fortsatta samarbetet inom EFTA

Sedan Danmark och Storbritannien vid årsskiftet 1972–1973 lämnat EFTA kommer samarbetet inom organisationen att fortsätta mellan de övriga länderna, dvs. Sverige, Island, Norge, Portugal, Schweiz och Österrike samt – enligt den särskilda FINEFTA-överenskommelsen – Finland.

Departementschefen framhåller att EFTA, även sedan Storbritannien och Danmark lämnat organisationen, kommer att vara av stor betydelse för Sverige. Bl. a. går drygt 20 % av den svenska exporten till de återstående EFTA-länderna. Det är nödvändigt att i vissa avseenden ändra EFTA-konventionen, när två av EFTA:s nuvarande medlemsländer

lämnar organisationen samtidigt som övriga EFTA-länder ingår frihandelsavtal med de europeiska gemenskaperna. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna de ändringar i EFTA-konventionen jämte tillämpnings- och tolkningsregler som kommer att bli aktuella.

Inom EFTA pågår diskussioner om att det samarbete som byggts upp inom organisationen i viss utsträckning skall kunna bevaras även i förhållande till de utträdande länderna med den anpassning som kan behövas. I den mån överenskommelser nås om sådant fortsatt samarbete, bör det ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna dessa.

Det fortsatta samarbetet i Norden

Genom samarbetet med de europeiska gemenskaperna ändras i vissa avseenden förutsättningarna för det nordiska samarbetet.

Under det senaste året har olika åtgärder vidtagits för att främja samarbetet mellan de nordiska länderna. På det organisatoriska planet har en väsentlig utbyggnad skett.

Inom det nordiska ministerrådet utarbetas nu ett handlingsprogram med konkreta förslag till gemensamma åtgärder för att stärka och utveckla det nordiska samarbetet.

Dessa nordiska åtgärder har vidtagits under förutsättningen att de nordiska länderna kunde komma att få olika lösningar på sitt förhållande till gemenskaperna. Det nordiska samarbetet och planerna för detta är därmed redan anpassade till den aktuella marknadssituationen.

Det framtida samarbetet i Norden bör enligt departementschefens mening följa två linjer.

För det första bör de nordiska länderna liksom hittills söka uppnå lösningar på interna nordiska samarbetsfrågor. Det handlingsprogram som nyss nämnts är exempel på detta. För det andra är det viktigt för de nordiska länderna att ha löpande och nära samråd vid behandlingen av europeiska och internationella frågor och att, där så är möjligt, nå fram till gemensamma ståndpunkter.

Från svensk sida bör vi även i fortsättningen sträva efter att finna nya vägar för och ge nytt innehåll åt det nordiska samarbetet. Den nya marknadssituationen i Europa ökar behovet av samverkan mellan länder som står varandra nära geografiskt, ekonomiskt och kulturellt. Det är viktigt att detta samarbete liksom hittills omfattar alla de nordiska länderna. Detta utesluter inte att vissa samarbetsprojekt, som redan är fallet inom industripolitiken och regionalpolitiken, omfattar en mindre grupp av länder, vilkas intressen i sådana frågor kan förenas.

EEC-avtalet och GATT

Enligt GATT:s artikel XXIV kan ett land på vissa villkor medverka i ett frihandelsområde. Dessa villkor är främst att avtalet skall innebära att tullar och andra handelsrestriktioner avskaffas för i stort sett all handel mellan parterna. Sveriges avtal med gemenskaperna har utformats

i överensstämmelse med GATT:s föreskrifter för frihandelsområden. Parterna kommer att notifiera avtalen i GATT på vederbörligt sätt. Förberedelser pågår för den sedvanliga granskningsproceduren. Om inga erinringar rörande avtalens förenlighet med GATT framförs, krävs inte något formellt godkännande. Skulle förutsättningarna mot förmodan inte anses helt uppfyllda, kan avtalen ändå godkännas med två tredjedels majoritet av GATT:s medlemsländer.

EEC-avtalets innehåll

Allmänt

I avtalets inledning förklaras bl. a. att Sverige i EEC önskar skapa förutsättningar för en harmonisk utveckling av den ömsesidiga handeln i syfte att bidra till den europeiska uppbyggnaden. Detta skall ske genom att hindren för huvuddelen av varuutbytet avskaffas. Parterna förklarar sig beredda att undersöka möjligheten att utveckla och fördjupa samarbetet när detta framstår som fördelaktigt.

Varuomfattning

Art. 2, som behandlar avtalets varuomfattning har i huvudsak följande innebörd. Avtalet omfattar samtliga industrivaror tillhörande tulltaxans kap. 25--99 med ursprung i Sverige eller gemenskaperna med undantag av de varor som anges i bilagan. I denna upptas bl. a. vissa livsmedelsindustriprodukter vilka inom EEC betraktas som jordbruksvaror samt ägg- och mjölkalbumin. För vissa livsmedelsindustriprodukter, som inom EEC är föremål för särskild reglering, avvecklas endast den fasta delen av gränsskyddet.

Departementschefen framhåller att en konsekvens av avtalets bestämmelser om varuomfattningen är att vissa livsmedelsindustriprodukter, vilka har varit föremål för frihandel inom EFTA, inte omfattas av avtalet med det utvidgade EEC. Denna begränsning av frihandels varuomfattning kompenseras emellertid till en del av att avtalet med det utvidgade EEC omfattar ett antal varor på livsmedelsindustriområdet, som inte varit tullfria inom EFTA och för vilka svenskt exportintresse föreligger -- i första hand knäckebröd.

Tullavveckling m. m.

Bestämmelser härom återfinns i art. 3--7 och innehåller i huvudsak följande.

Nya importtullar får inte införas i handeln mellan parterna. Genom denna bestämmelse tryggas den fortsatta frihandeln mellan Sverige och de EFTA-stater som blir medlemmar i EEC i fråga om sådana varor som omfattas av avtalet mellan Sverige och EEC.

De importtullar som gällde den 1 januari 1972 mellan det nuvarande EEC och Sverige skall avskaffas i fem etapper om vardera 20 % enligt följande tidtabell.

Tidpunkt	Reduktion (%)
1.4.1973	20
1.1.1974	20
1.1.1975	20
1.1.1976	20
1.7.1977	20

Eventuella importavgifter med samma verkan som tullar skall vara avskaffade senast den 1 juli 1977.

Tidtabellen för tullavvecklingen i förhållande till EEC är densamma för Sverige och de övriga icke-medlemskapssökande länderna som för de nya medlemsländerna.

Tullrestitution

Bestämmelserna härom (prot. 3, art. 23) innebär bl. a. att restitution av tull på material som faller under avtalet och som importeras från tredje land skall vara förbjuden i handeln mellan Sverige och de ursprungliga EEC-länderna från den tidpunkt då tullarna sänkts till 40 % av bastullen. För varor som följer den normala tullavvecklingen inträffar denna tidpunkt den 1 januari 1975. EFTA:s restitutionsförbud består oförändrat i handeln mellan samtliga nuvarande EFTA-länder.

Särbestämmelser

Enligt art. 8 protokoll 1 gäller, med avvikelse från de allmänna reglerna beträffande tullavvecklingen m. m., särbestämmelser för vissa s. k. känsliga varor. I fråga om dessa uppnås full tullfrihet först efter en förlängd övergångsperiod.

Departementschefen framhåller bl. a. att bakgrunden till dessa särbestämmelser är att man på EEC:s sida har ansett att den normala takten för tullavvecklingen inom vissa sektorer inte ger tillräcklig tid för gemenskapernas industrier att anpassa sig till en ökad konkurrens från bl. a. Sverige.

För *papper, papp och pappersprodukter* (kapitel 48 och 49 i tulltaxan med undantag av tulltaxenummer 48.09 – träfiberplattor, för vilken vara tullavvecklingen sker enligt den normala tidtabellen) skall EEC:s tullar avskaffas under en övergångsperiod på elva år enligt följande tidtabell. Som exempel har tagits en tullsats om 12 %, vilken gäller för en betydande del av EEC:s pappersimport från Sverige. För produkter med annan tull än 12 % gäller samma övergångstid med tullavtrappning i motsvarande takt.

Tidpunkt	Tullsats (%)	Tidpunkt	Tullsats (%)
1.4.1973	11,5	1.1.1979	6
1.1.1974	11	1.1.1981	4
1.1.1975	10,5	1.1.1983	2
1.1.1976	10	1.1.1984	0
1.7.1977	8		

I syfte att undvika risker för att handeln snedvrids kommer under viss tid tullar att återupprättas för importen av dessa varor till Danmark och Storbritannien enligt följande tidtabell:

Tidpunkt	Tullsats (%)	Tidpunkt	Tullsats (%)
1.1.1974	3	1.1.1979	6
1.1.1975	4,5	1.1.1981	4
1.1.1976	6	1.1.1983	2
1.7.1977	8	1.1.1984	0

Dessa länder har dock möjlighet att under hela den tid tullarna gäller importera papper tullfritt inom ramen för nationella tullfria kontingenter, vars storlek framgår av en särskild bilaga till protokoll 1. De av EEC beviljade tullkontingenterna motsvarar genomsnittet av den import som ägt rum under åren 1968-1971 ökat med fyra gånger 5 % kumulativt. Från och med den 1 januari 1975 skall dessa tullkontingenter årligen ökas med 5 %.

Danmark har förbundit sig att till fullo utnyttja denna möjlighet till tullfri import. Storbritannien har inte gått så långt men åtagit sig att öppna årliga nolltullkontingenter för merparten av handeln med de berörda varuslagen, vilket för år 1974 skall innebära minst 80 % av den genomsnittliga importen åren 1968-1971. Kontingenternas storlek fastställs per kalenderår efter konsultationer. Någon sänkning kan inte ske i förhållande till tidigare år. En gemensam svensk-brittisk översyn av dessa arrangemang skall äga rum år 1975. Avsikten är att man därvid skall kunna besluta om ökning av de faktiskt öppnade kontingenterna under hänsynstagande till marknadsutvecklingen i Storbritannien.

Departementschefen framhåller att i realiteten huvuddelen av Danmarks och Storbritanniens import av papper och pappersprodukter kommer att kunna ske tullfritt inom det system med tullkontingenter som överenskommits.

För vissa andra känsliga produkter blir övergångstiden sju år. Det gäller *korta konstgjorda textilfibrer, ferrolegeringar, aluminium (obearbetad), bly (obearbetad, annat än verkbley), zink (obearbetad), vissa oädla metaller, specialstål, kullagerör och rostfria rör.*

Tullavvecklingen skall ske i accelererande takt enligt följande tidtabell:

Tidpunkt	Reduktion (%)
1.4.1973	5
1.1.1974	5
1.1.1975	5
1.1.1976	10
1.1.1977	15
1.1.1978	20
1.1.1979	20
1.1.1980	20

För importen från Sverige av de särbehandlade varorna med undantag av bly har gemenskaperna förbehållit sig rätten att under tullavvecklingsperioden tillämpa s. k. *indikativa kvantitetsramar*. Om ett medlemsland av det utvidgade EEC eller EEC-kommissionen ett visst år så begär skall den del av importen för detta år, som överskrider kvantitetsramarna underkastas de tullar som EEC tillämpar mot tredje land. Den högre tullsatsen utlöses sålunda först efter särskilt beslut. Vid sådant beslut skall vid import till Danmark, Irland och Storbritannien följande tullar gälla till den 1 juli 1977:

År	Andel av EEC:s tull gentemot tredje land (%)
1973	0
1974	40
1975	60
1976	80

Gemenskaperna skall årligen underrätta det gemensamma förvaltningsorganet om de kvantitetsramar som skall gälla följande år.

De indikativa kvantitetsramarna för 1973, som anges i avtalet, avser praktiskt taget hela den svenska pappersexporten utom tidningspapper. Sådana kvantitetsramar skall vidare tillämpas för vissa ferrolegeringar, obearbetad aluminium, titan, specialstål, kullagerrör och rostfria rör. Vid beräkningen av ramarna för 1973 har man utgått från den genomsnittliga importen under perioden 1968–1971. På pappersområdet har detta genomsnitt i regel räknats upp med 5 %, på stålområdet med 3 gånger 5 % och för övriga varor med något varierande tal. Fr. o. m. år 1974 skall ske en årlig uppräknings av ramarna med 5 %. Gemenskaperna har dock förbehållit sig rätten att vid konjunkturella svårigheter, efter konsultation med Sverige, behålla föregående års kvantitetsramar.

Departementschefen framhåller att kvantitetsramarna i flertalet fall inte fullt motsvarar den faktiska importen från Sverige under de senaste åren. Systemet kan komma att medföra såväl en viss osäkerhet som en del administrativa problem. Garantier finns dock för svenska exportörer att komma i åtnjutande av de reducerade tullarna för den del av exporten som ryms inom de årligen ökande kvantitetsramarna. Huruvida gemenskapen kan komma att utnyttja möjligheten att ta ut högre tull i de fall den svenska exporten överskrider de indikativa ramarna kan inte förutsägas. Av betydelse för detta torde bli såväl det allmänna konjunkturförloppet som utvecklingen inom berörda industrisektorer. Eventuella överskridanden av ramarna kan förväntas äga rum först mot slutet av varje år. Det finns därför anledning att förmoda att den högre tullen – eftersom den skall gälla endast till årets utgång – kommer att belasta endast relativt begränsade kvantiteter.

Vidare framhåller departementschefen att den europeiska pappersindustrins farhågor för ökande konkurrens för den nordiska industrin är en politisk realitet i EEC-länderna. Mot bakgrund av tidigare förhandlingserfarenheter måste det även för svenska papperstillverkare framstå som en väsentlig och ingalunda självklar framgång att efter en fastställd

övergångstid få tullfri tillgång till hela den västeuropeiska marknaden. Man bör också hålla i minnet att en stor del av den svenska skogsindustrins produktion – tidningspapper och massa – redan åtnjuter tullfrihet på EEC-marknaden samt att tullavvecklingen för sågverksindustrin och övrig träbearbetande industri följer den normala tidtabellen. Departementschefens allmänna bedömning är att avtalet trots särbestämmelserna innebär väsentliga fördelar för den svenska skogsindustrin.

För att bibehålla jämvikten i konkurrensförhållandena på stålområdet kommer Sverige, som följd av att gemenskaperna tillämpar särskilda bestämmelser, att förlänga tullavvecklingen vid import från gemenskaperna till sju år för specialstål, bandjärn, viss tunnplåt samt rör. Sverige har förbehållit sig rätten att senare inrätta indikativa kvantitetsramar för specialstål och rör om så skulle visa sig nödvändigt.

I propositionen meddelas att det inom papperssektorn inte funnits skäl att begära liknande säranordningar. Förlängt gränsskydd för den svenska pappersindustrin skulle, på grund av vår obetydliga pappersimport, inte få någon ekonomisk betydelse.

Som känsliga varor har gemenskaperna dessutom under förhandlingarna betecknat ytterligare att antal varor, vilka dock inte omnämns i avtalet, nämligen kisel, plywood, spånskivor, träfiberplattor, kvarnstenar, slipstenar, slipmedel, varor av asfalt etc., varor av sten, eldfast konstruktionsmaterial, vissa halvfabrikat av koppar, kullager, grafitelektroder och dragbilar.

Tullarna för dessa kommer att avvecklas enligt den ordinarie tidtabellen utan någon förlängning. Gemenskaperna har emellertid låtit förstå att utvecklingen av importen av dessa varor kommer att bli föremål för en statistisk övervakning. Härigenom kan upplysningar snabbt erhållas om någon marknadsstörning hotar uppstå som skulle kunna leda till att skyddsklausuler åberopas enligt det normala förfarandet.

Avtalet innehåller i protokollen 1 och 4 vissa särbestämmelser avseende handeln med Irland.

Livsmedelsindustriprodukter

(Art. 9 –10, protokoll 2)

För en rad livsmedelsindustriprodukter och andra bearbetade jordbruksvaror utgår vid import till EEC dels en fast avgift (värdetull) som utgör manufaktureringsskydd, dels en rörlig avgift som har till syfte att utjämna skillnaden mellan prisnivåerna i EEC och på världsmarknaden för de jordbruksvaror som ingår i produkterna. En del varor har, i likhet med vad som ibland är fallet även i Sverige, enbart ett tullskydd, som i vissa fall inbegriper såväl råvaruprisutjämning som manufaktureringsskydd.

De varor som ingår i överenskommelsen återfinns i de till protokoll 2 fogade tabellerna. Dessa upptar bl. a. choklad och konfektyrer, makaroner, cornflakes, matbröd, däribland knäckebröd, säser och soppor, läskedrycker och öl.

Enligt avtalet skall parterna för dessa varor avskaffa manufaktureringsskyddet men ha rätt att ta ut en rörlig avgift eller en schablontull eller att vidta interna åtgärder i syfte att utjämna prisskillnaderna på i produkten ingående jordbruksråvaror. Sålunda kommer EEC att avveckla den fasta delen av gränsskyddet, manufaktureringsskyddet. För varor där endast tull utgår kommer den del av tullen som utgör manufaktureringsskydd att avvecklas. Däremot behålls den rörliga avgiften respektive den del av tullen som utgör kompensation för råvaruprisskillnaden. Detta innebär också att Storbritannien och Danmark kommer att införa rörlig avgift eller schablontull för vissa varor som nu är tullfria enligt EFTA-konventionen. Sverige kommer för samma varor, med undantag av jäst, att likaledes avveckla manufaktureringsskyddet. När det gäller prisutjämnningen för råvaror kan Sverige antingen tillämpa nu gällande interna system eller införa en rörlig avgift av det slag som förekommer i EEC.

Överenskommelsen medför att vissa livsmedelsindustriprodukter, som ej varit föremål för frihandel i EFTA, nu kommer att få tullförmåner i hela den utvidgade gemenskapen. Detta gäller t. ex. knäckebröd. Andra åter, som varit industrivaror i EFTA och där givits frihandelsbehandling, t. ex. fisk- och skaldjurskonserver, omfattas inte av avtalet och kommer därför i Danmark och Storbritannien att successivt beläggas med tull.

Det gemensamma förvaltningsorganet skall avgöra om ytterligare, icke jordbruksreglerade, varor hänförliga till kapitel 1–24 senare skall inkluderas i avtalet. Principiell enighet råder redan nu om att vissa alkoholhaltiga drycker hänförliga till tulltaxenummer 22.09 skall ingå i avtalet.

Enligt art. 10 ges parterna möjlighet att företa de anpassningar av avtalets regler som kan bli aktuella till följd av ändringar i deras jordbrukspolitik. Vid sådana anpassningar skall hänsyn tas till den andra partens intressen.

Jordbruk och fisk

(Art. 15)

Frihandeln Sverige – EEC omfattar inte jordbruksvaror. Enligt EEC:s definition ingår i begreppet jordbruksvaror förutom de egentliga jordbruksprodukterna även fisk, vissa livsmedelsprodukter, vin, frukt, grönsaker och levande växter.

Färsk fisk omfattas sålunda inte av avtalet och kommer i likhet med frysta fiskfiléer samt fisk- och skaldjurskonserver att beläggas med tull i Danmark och Storbritannien. För den viktigaste svenska exportvaran inom fiskområdet, sill, är EEC:s tull emellertid suspenderad. I särskild skriftväxling har Sverige åtagit sig att behålla den nuvarande tullfriheten för frysta fiskfiléer samt fisk- och skaldjurskonserver vid import från Danmark och Storbritannien samt att utsträcka dessa förmåner att gälla hela EEC. Dessa åtaganden gäller dock endast så länge någon genomgripande förändring i konkurrensförhållandena inom fiskerinäringen inte sker. Sådana förändringar kan vara att EEC upphäver nuvarande

suspendering av silltullen eller att de svenska fiskarnas landningsrättigheter i Danmark upphör.

I anslutning till avtalet har Sverige utfäst sig att ensidigt bevilja EEC tullförmåner för vin och vissa trädgårdsprodukter. Tullen avskaffas helt för vin och blomsterlökar. Den sänks med 50 % för vindruvor, persikor, mimosa, ljung, ginst, blomkål (under maj månad), nyskördade morötter (den 1 maj—den 30 juni) samt med 1 kr./kg för rosor (den 1 december—29 februari) och tulpaner (den 1 mars—den 30 november).

I propositionen meddelas härom bl. a. följande.

Gemenskaperna hävdade vid förhandlingarna att ensidiga svenska medgivanden var nödvändiga på jordbruksområdet för att skapa en rimlig balans i avtalet. Några medgivanden från EEC:s sida kunde inte komma i fråga. Under förhandlingarnas slutskede befanns vissa begränsade medgivanden nödvändiga för att nå en tillfredsställande helhetslösning.

De svenska medgivandena på trädgårdsområdet torde i stort sett inte ha någon negativ inverkan på den svenska trädgårdsnäringsens konkurrensförhållande. Departementschefen erinrar i detta sammanhang om att Sverige beviljat eller avser att bevilja utvecklingsländerna vissa tullförmåner på ifrågavarande varuområde. Departementschefen finner det naturligt att ifrågavarande tullåttnader skall kunna utsträckas att gälla även de kvarvarande EFTA-länderna.

Parterna uttalar i avtalet att de skall söka utveckla handeln med jordbruksvaror under hänsynstagande till sin jordbrukspolitik. De förbinder sig också att inte tillämpa sina sanitära och veterinära bestämmelser på ett diskriminerande sätt eller så att handeln otillbörligt hindras.

Departementschefen framhåller beträffande avtalets konsekvenser för jordbruk och livsmedelsindustri bl. a. följande. Den svenska fiskförädlingsindustrins konkurrenssituation kommer att förändras genom att den svenska exporten till de tidigare EFTA-medlemmarna Danmark och Storbritannien i framtiden kommer att mötas av EEC-tullar.

Sveriges fiskares riksförbund har gjort en framställning om åtgärder med anledning av EEC-avtalet. Den har överlämnats till fiskerinäringsutredningen för att beaktas vid dess fortsatta arbete.

De förmåner som Sverige bl. a. som följd av EFTA-samarbetet haft på den engelska marknaden vid export av bacon och smör går av allt att döma förlorade, när Storbritannien lämnar EFTA.

Den svenska exporten av härdade marina fetter och oljor, vilken är tullfri enligt EFTA-konventionen, kommer att beläggas med tull vid export till de nya medlemsländerna i EEC. Frågan om att eventuellt höja gränsskyddet till Sverige för fettvaror, inkl. margarin, bereds för närvarande och kommer om särskild åtgärder krävs att i särskild ordning anmälas för riksdagen.

Utvidgningen av EEC föranleder en ändring av EEC:s marknadsreglering för nötkött. De nya reglerna kommer i vissa marknadslägen att innebära ett större ekonomiskt utbyte vad gäller den svenska nötköttsexporten.

Vid förhandlingarna med EEC har Sverige understrukt att utvidgningen av EEC kommer att medföra problem för den traditionella svenska exporten till de nya medlemsländerna av bl. a. oljor och fetter, fiskvaror, bacon och smör och att Sverige med hänsyn härtill har för avsikt att med hänvisning till bestämmelserna i art. 15 i avtalet mellan

Sverige och EEC ta upp förekommande problem på jordbruksområdet i syfte att finna lämpliga lösningar på dem.

Under hösten har kontakter inletts mellan vissa av de kvarvarande EFTA-länderna i syfte att nå överenskommelser om ömsesidiga förmåner i exporten av jordbruksprodukter.

Ursprungsregler

För att de varor som omfattas av avtalet mellan Sverige och de utvidgade gemenskaperna skall komma i åtnjutande av tullförmånerna krävs att de har ursprung i Sverige eller i gemenskaperna.

Reglerna för vilka varor som skall anses ha ursprung återfinns i protokoll 3. De är i vissa avseenden annorlunda än EFTA:s. Det nya systemet är utvecklat ur de föreskrifter som gäller bl. a. för de nyligen införda generella tullpreferenserna för u-länderna inom UNCTAD.

Enligt reglerna skall en vara anses ha ursprung i Sverige eller i EEC om den helt framställts där eller framställts där genom bearbetning eller behandling av importerat material, på villkor att materialet därvid genomgått en bearbetning som är tillräcklig enligt avtalets bestämmelser. Detta villkor gäller dock inte material som har ursprung i EEC eller Sverige.

Huvudregeln är att en vara anses ha undergått tillräcklig bearbetning om den framställda varan därigenom blir hänförlig till annat tulltaxenummer än var och en av de varor som använts som material. Denna huvudregel kompletteras med föreskrifter i två bearbetningslistor, A och B.

Lista A innehåller en omfattande förteckning över varor för vilka specifika krav gäller utöver huvudregelns nummerväxlingskrav. Som exempel kan nämnas att på verkstadsområdet material av icke-ursprung får användas till högst 40 % av sluttvärdet. På textilområdet krävs i regel att bearbetningen skett i två steg (t. ex. både spinning och vävning) för att varorna skall få ursprung.

Lista B upptar varor för vilka där angivna bearbetningar är ursprungs-kvalificerande även om nummerväxling ej äger rum. Denna lista innehåller även vissa toleransregler som medger användande av icke-ursprungs-material upp till en viss andel av sluttvärdet trots att nummerväxling ej skett genom bearbetningen. För så gott som alla kemiska produkter kan 20 % och för verkstadsindustriprodukter i allmänhet 5 % av icke-ursprungsmaterial hänförligt till samma tulltaxenummer som exportvaran sålunda ingå. För förbränningskolvmotorer (84.06), andra motorer (84.08) och symaskiner (84.41) gäller emellertid att man tolerar att icke-ursprungsmaterial till ett värde motsvarande högst 40 % av den färdiga varans värde ingår i slutprodukten. För vissa maskiner för pappersindustrin (84.16, 84.17, 84.31, 84.33) gäller en dylik toleransregel om 25 % och för bildelar (87.06) om 15 %.

Avtalet innehåller bestämmelser som gör det möjligt att vid ursprungsbestämningen ta hänsyn till bearbetning i olika länder (s. k. kumulation).

Bestämmelserna förutsätter att förhållandena mellan EEC-länderna och övriga EFTA-länder liksom EFTA-länderna sinsemellan skall regleras i avtal som alla innehåller samma regler.

En varas ursprung – och därmed rätt till preferensbehandling – skall styrkas med ett intyg som upprättas av exportören och bestyrks av tullmyndighet (varucertifikat). Certifikatet skall avlämnas till tullmyndighet i importlandet. Formulärens utformning och innehåll är fastlagda i protokollet.

I ursprungsprotokollet förutses att tullmyndigheterna i de olika länderna skall ha ett nära samarbete och varje land förbinder sig att beivra överträdelse av ursprungsreglerna, inbegripet lämnande av oriktig uppgift.

Under övergångstiden för tullavvecklingen (dvs. 1 april 1973 – 1 juli 1977) kommer varor som exporteras till länder inom nuvarande EFTA och som utgör ursprungsvaror enligt de nya reglerna att bli tullfria i dessa länder, dock endast under förutsättning att varorna erhållit ursprung och har undergått ytterligare bearbetning inom EFTA. Vid ursprungsbestämningen av dessa varor skall sålunda material från nuvarande gemenskaperna anses som tredjelandsmaterial. Detta innebär att svenska exportvaror som innehåller material och komponenter från nuvarande sex gemenskapsländer i sådan utsträckning att varorna inte utgör ursprungsvaror med enbart nuvarande EFTA:s område som grund för ursprungsbestämningen inte kommer att åtnjuta tullfrihet. De kommer däremot att behandlas som varor med ursprung i EEC och sålunda bli berättigade att importeras till den vid varje tillfälle gällande nedsatta tullen. Motsvarande gäller även vid import till Sverige.

Departementschefen framhåller bl. a. att behovet av ursprungsregler hänger samman med att parterna i frihandelsöverenskommelsen behåller rätten att själva bestämma sina yttre tullar. Om ursprungsregler helt saknades skulle det föreligga risk för snedvridning av handeln. Det skulle nämligen kunna vara fördelaktigt att importera tredjelandsvaror via det land som har den lägre tullen för att sedan låta dem direkt eller efter obetydlig bearbetning tullfritt gå vidare till den andra parten.

De nu föreliggande ursprungsreglerna utgör resultat av ingående och omfattande förhandlingar. Tillsammans med övriga icke-medlemskaps-sökande länder har Sverige sökt få reglerna så utformade att de skall vara enkla att tillämpa för både exportörer och myndigheter. Det har emellertid inte varit möjligt att få alla önskemål i det avseendet tillgodosedda.

Liksom när ursprungsreglerna i EFTA infördes är det svårt att överblicka hur dessa regler kommer att verka i praktiken. Det gäller därför att fortlöpande följa tillämpningen av reglerna och att vid behov söka få en anpassning av reglernas innehåll. Sådana frågor kan tas upp till behandling i det gemensamma förvaltningsorganet. Kungl. Maj:t bör kunna godkänna de ändringar i ursprungsreglerna, som kan bli aktuella.

För att systemet med ursprungsregler skall kunna tillämpas på ett korrekt men samtidigt smidigt sätt av de svenska exportörerna kommer tullverket att svara för en omfattande rådgivning. I arbetet med dessa frågor bör tullverket etablera en nära samverkan med kommerskollegium. Sveriges Exportråd och de auktoriserade handelskamrarna i Sverige

kommer också att bistå exportörerna i dessa frågor.

Avtalet nödvändiggör en anpassning av EFTA-konventionens ursprungsregler. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna de ändringar i ursprungsreglerna som EFTA-länderna kan komma att enas om.

Konkurrensregler

Konkurrensreglerna är tillämpliga på avtalsparterna, dvs. Sverige som stat och gemenskapen som organisation. Enskilda rättssubjekt kan således inte själva väcka talan eller ställas till ansvar under åberopande av bestämmelserna. Det ankommer på svenska staten respektive vederbörande organ inom EEC att tillse att reglerna följs.

I art. 23 föreskrivs att kartellsamarbete och missbruk av dominerande marknadsställning från ett eller flera företags sida är oförenliga med avtalet i den mån dessa förfaranden är ägnade att påverka det varuutbyte som avtalet omfattar.

I fråga om tillämpningen av bestämmelserna gäller enligt art. 27 att en part, som anser att ett förfarande strider mot konkurrensreglerna, skall kunna ta upp ärendet i det förvaltningsorgan som skall upprättas enligt avtalet.

Om parterna inte kan komma överens i förvaltningsorganet inom tre månader kan den skadelidande parten vidta de skyddsåtgärder som den anser nödvändiga för att undanröja de allvarliga svårigheter som uppstått. Skyddsåtgärder kan också tillgripas om en part, sedan man i förvaltningsorganet enats om att ett visst förfarande är otillåtet, underlåter att upphöra med förfarandet inom en viss överenskommen frist.

Beträffande tolkningen av konkurrensreglerna har gemenskapen i en till avtalet fogad förklaring framhållit att den för sin del kommer att tolka bestämmelserna i art. 23 på grundval av Romfördragets motsvarande bestämmelser i art. 85, 86 och 90 och den rättspraxis som utvecklats inom gemenskapen. Detta innebär bl. a. att vissa karteller kan bli tillåtna, t. ex. om de har påtagliga rationaliseringseffekter.

Departementschefen framhåller bl. a. att avtalsbestämmelserna står i god överensstämmelse med svensk lagstiftning och i praxis i fråga om konkurrensbegränsningar. De har också i stort sett samma innehåll som våra åtaganden enligt EFTA-konventionen. Gemenskapens grundsyn på konkurrensbegränsningar överensstämmer i allt väsentligt med svensk rättsuppfattning. Gemenskapen har således bl. a. visat sig angelägen att stärka de mindre och medelstora företagens konkurrenskraft genom att underlätta samarbetet mellan dem. Samtidigt har man inskridit mot konkurrensbegränsningar, som allvarligt skadat konsumenternas intressen. EEC-avtalet kommer inte att hindra vissa typer av kartellsamarbete som är till fördel för näringslivets utveckling och för konsumenterna, t. ex. specialiserings- och rationaliseringskarteller.

Offentliga stödåtgärder

Offentliga stödåtgärder, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, är

enligt konkurrensbestämmelserna i art. 23 oförenliga med avtalet i den mån åtgärderna är ägnade att påverka handeln mellan Sverige och EEC.

EEC kommer för sin del att enligt den förutnämnda förklaringen vid tillämpningen utgå från den rättspraxis som utbildats inom EEC vid tillämpningen av art. 92 i Romfördraget. Statliga stödåtgärder kommer således i avtalsförhållandet Sverige-EEC att vara tillåtna i samma utsträckning som inom gemenskapen. Detta innebär bl. a. att exempelvis åtgärder tillåts som avser att främja områden med onormalt låg levnadsstandard eller allvarlig arbetslöshet. Beträffande samråds- och besvärshandläggande samt möjligheterna att tillgripa skyddsåtgärder gäller samma regler som i fråga om de nyss beskrivna konkurrensbegränsande åtgärderna.

Departementschefen framhåller att han inte kan finna att målen och medlen för den svenska regionalpolitiken står i strid med vad som gäller inom gemenskapen. Risken för konflikter i detta avseende bedöms som liten. Avtalet utgör enligt departementschefens mening inte något hinder för en fortsatt aktiv regionalpolitik av det slag som bedrivs i Sverige. Den svenska regeringen och riksdagen kommer liksom hittills att bestämma formerna för och innehållet i den svenska regionalpolitiken. Skulle endera parten trots allt i framtiden komma att anse att en viss åtgärd strider mot avtalet och tvist sålunda uppstå om avtalets tillämpning, kan det i sista hand bli fråga om att den andra parten vidtar handelspolitiska åtgärder för att återställa konkurrensläget. Ingendera parten kan tvinga den andra parten att avstå från att vidta en stödåtgärd.

Skyddsåtgärder

Avtalet innehåller ett antal bestämmelser som anger när endera parten utan hinder av vad som i övrigt föreskrivs i avtalet kan vidta de åtgärder som den anser påkallade. Motsvarigheter till dessa bestämmelser finns i EFTA-konventionen och GATT.

Reglerna om sådana skyddsåtgärder återfinns i art. 20-22, 24-28. Därav framgår att skyddsåtgärder bl. a. kan tillgripas i följande fall:

om endera parten gör sig skyldig till avtalsbrott (art. 22),

om importen av en vara på grund av tullnedsättningen ökar så att den medför eller hotar att medföra allvarlig skada för importlandets produktion och exportlandet har avsevärt lägre tullar på de råvaror, halvfabrikat eller komponenter som ingår i ifrågavarande produkter (art. 24),

vid dumping, varvid skyddsåtgärder skall kunna vidtagas i enlighet med GATT:s antidumpingkod (art. 25),

i händelse av allvarliga störningar inom en sektor av näringslivet eller svårigheter som kan leda till en allvarlig förändring i den ekonomiska situationen inom en region (art. 26).

Avtalet ger även möjlighet att vidta skyddsåtgärder vid betalningsbalanssvårigheter och skyddsåtgärder som påkallas med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och försvar m. m. (art. 18, 20, 21).

Skyddsåtgärder skall enligt huvudregeln föregås av konsultationer i förvaltningsorganet. Syftet skall vara att komma till rätta med situatio-

nen utan skyddsåtgärder.

I vissa undantagssituationer har en part rätt att vidta provisoriska skyddsåtgärder utan föregående överläggning i förvaltningsorganet. Denna möjlighet föreligger när exceptionella förhållanden, som kräver omedelbart ingripande, omöjliggör en föregående undersökning.

Sådana provisoriska åtgärder kan vidtas i samband med snedvridning på grund av tullskillnader vid dumping, vid sektors- och regionalsvårigheter samt i fall av exportstöd som har en direkt och omedelbar verkan på handeln.

Skyddsåtgärder skall i första hand väljas så att de medför minsta möjliga störningar i samarbetet.

Enligt art. 27 kan skyddsåtgärder göras till föremål för regelbundna överläggningar. Syftet med dessa överläggningar skall vara att göra det möjligt att snarast upphäva åtgärder.

En grundtanke har varit att genom detaljerade föreskrifter begränsa tillgripandet av skyddsåtgärder och de skadliga verkningar som dessa kan få på samarbetet i stort. Departementschefen säger sig vara övertygad om att parterna inte kommer att vidta skyddsåtgärder utan mycket starka skäl.

Avtalets förvaltning

En blandad kommitté, bestående av representanter för de avtalsslutande parterna, skall upprättas med uppgift dels att vaka över att avtalet tillämpas på rätt sätt, dels att vara forum för konsultationer mellan parterna.

Beslut i förvaltningsorganet skall alltid fattas enhälligt.

Utvecklingsbarhet

(Art. 32)

Artikeln utgör en precisering av uttalanden i inledningen om avtalets utvecklingsbarhet. Om någondera parten anser, att det finns ett gemensamt intresse av att samarbetet utvidgas till områden som från början inte täcks av avtalet, kan denna part göra framställning hos den andra parten om en sådan utvidgning. På grundval av en sådan begäran kan parterna ge förvaltningsorganet i uppdrag att förbereda frågan i syfte att avge lämpliga rekommendationer. Under förutsättning att parternas självständiga beslutanderätt inte påverkas, kan sådana rekommendationer avse en samordnad harmonisering av bestämmelserna på ett visst område.

Departementschefen framhåller att det redan på ett tidigt stadium av förhandlingarna med gemenskapen stod klart att samarbetet inte skulle få den omfattning som man på svensk sida önskade. Detta beror på flera omständigheter. Dels önskade man nå fram till en uppgörelse, som kunde träda i kraft samtidigt med gemenskapernas utvidgning, dels har gemenskaperna på en rad för oss intressanta samarbetsområden heller inte utformat någon gemensam politik eller inlett något samarbete. Dels kan t. ex. osäkerheten inom EEC i fråga om verkningarna av gemenska-

pens utvidgning ha medfört tveksamhet i fråga om ett mer preciserat samarbete på vissa områden. Det resultat som uppnått i förhandlingarna betraktas av departementschefen som tillfredsställande. Parterna har enats om en smidig procedur för inledandet av diskussioner om att utveckla samarbetet när det kan gagna båda parter. Vidare förutser avtalets bestämmelser om utvecklingsbarhet möjligheten av en samordnad harmonisering. Innebörden härav är att parterna i syfte att underlätta handeln kan vara intresserade av att införa likartade regler på vissa områden. Det har av gemenskapen uttalats att det i detta sammanhang kan bli fråga om att införa en särskild procedur för information och samråd. Departementschefen vill understryka att parterna bevarar oinskränkt frihet, att i de olika frågor som kan bli aktuella för samarbete, ta ställning till om, hur långt och i vilken form man är beredd att samarbeta. Varje beslut om en utvidgning av samarbetet måste enligt art. 32 godkännas i vederbörlig konstitutionell ordning.

På vissa områden har Sverige uttryckt direkt intresse för ett samarbete. Dessa finns angivna i regeringens deklaration den 6 september 1971. Där nämns det svenska intresset av att delta i avveckling av tekniska eller icke-tariffära handelshinder. Vidare bör samarbetet kunna syfta till att underlätta för parterna att harmonisera tekniska föreskrifter samt till ömsesidiga erkännanden av provningsresultat. Det är också mycket angeläget att skapa bättre förutsättningar för svensk industri att få delta på lika villkor i den offentliga upphandlingen inom EEC. Departementschefen räknar slutligen med att Sverige och gemenskapen kommer att ha ett gemensamt intresse av att bygga ut samarbetet i fråga om energipolitik, energiförsörjning, transportpolitik, miljövard, forskning och tekniskt utvecklingsarbete. Ett dylikt samarbete förekommer redan mellan Sverige och gemenskapen på vissa områden, bl. a. i fråga om teknologi och patenträtt samt på stålområdet. Vid sidan av områden där parterna har ett intresse av direkt samarbete finns ett antal områden, där ömsesidig information och samråd är värdefulla. Detta gäller exempelvis konjunktur- och stabiliseringspolitik samt valutapolitik.

Övriga bestämmelser

Avtalet träder i kraft den 1 januari 1973 under förutsättning att det då slutligt godkänts av båda parter (art. 36). Avtalet kan sägas upp med 12 månaders varsel.

Avtalet med den europeiska kol- och stålgemenskapen (CECA)

Allmän karakteristik

Avtalet mellan Sverige och CECA har i huvudsak utformats på samma sätt som avtalet med EEC. Ett flertal artiklar är identiska i de båda avtalen. En viktig skillnad är emellertid att avtalet med CECA går längre än till en avveckling av tullar och kvantitativa restriktioner för de berörda varorna. Genom avtalet blir nämligen CECA:s prisregler för järn och stål gällande även i Sverige.

Avtalet skall tillämpas på varor som anges i bilagan till avtalet, dvs. kol och koks, malm, järn, skrot och stål (samma varor som omfattas av CECA-fördraget).

Liksom för industrivarorna i avtalet med EEC förutses som huvudregel att tullavvecklingen skall vara slutförd den 1 juli 1977. I fråga om specialstål kommer dock samma särbestämmelser att gälla som för de tidigare angivna känsliga varorna i avtalet med EEC.

Prisregler (Art. 20)

Gemenskapens prisregler skall tillämpas på ett stort antal järn- och stålprodukter, men däremot inte för malm eller kol och koks. Dessa regler syftar till att skapa en marknad med jämn och stadig avsättning av produktionen, en stabil prisnivå och normala förräntningsmöjligheter.

Särskilt förbud föreskrivs mot osund konkurrens, i synnerhet prissänkningar av tillfällig och lokal karaktär, som syftar till att uppnå en monopolställning inom den gemensamma marknaden och mot diskriminerande förfaranden, som innebär att en säljare tillämpar olika villkor vid jämförbara affärstransaktioner.

Reglerna innebär vidare bl. a. att tillverkarna åläggs att publicera sina priser med särskilt valda s. k. basorter. Priset gäller fraktfritt inom ett begränsat område omkring basorten. För längre bort belägna köpare tillkommer frakt enligt likaledes offentliggjorda tariffer. Dessa regler modifieras av möjligheten för verken att anpassa priserna till andra företags lägre offerter.

Gemenskapen skall utsträcka tillämpningen av prisreglerna till att avse gemenskapsföretagens försäljning till svenskt område. Sverige skall för sin del garantera att svenska företag efterlever prisreglerna vid leveranser på svenskt område eller till gemenskapen. Bestämmelserna innebär emellertid inte att företagen fräntas sin grundläggande frihet att själva bestämma sina priser.

Om prisreglerna överträds eller tillämpas olika av Sverige och gemenskapen och detta leder till att störningar uppstår på någondera partens marknad, kan den berörda parten vidta skyddsåtgärder. Bestämmelserna överensstämmer med motsvarande föreskrifter i avtalet med EEC. Störningar till följd av brott mot prisreglerna skall kunna diskuteras i det gemensamma förvaltningsorganet.

Om enighet inte uppnås mellan parterna eller om det felande företaget inte åläggs sanktioner som är acceptabla för båda parter kan den förfördelade parten vidta motåtgärder. Dessa åtgärder kan bestå i att lämnade tullkoncessioner återtas och i att de berörda företagen befrias från att respektera prisreglerna i sina transaktioner på motpartens marknad. Sådana skyddsåtgärder skall omedelbart bli föremål för konsultationer i förvaltningsorganet så att de snarast kan upphävas.

Den berörda parten kan i brådskande fall -- utan föregående konsultationer i förvaltningsorganet -- direkt vända sig till sin motpart med begäran om att ett visst förfarande skall upphöra och att sanktioner skall vidtas mot ett felande företag.

Departementschefen framhåller att stålpriserna på den svenska marknaden i dag står under starkt inflytande av prisutvecklingen på världsmarknaden. Detta har lett till betydande prisfluktuationer, eftersom världsmarknadspriserna växlar i takt med de i hög grad konjunkturberoende variationerna i tillgång och efterfrågan. Inom gemenskaperna har prisutvecklingen som följd av CECA:s prissystem i regel haft ett lugnare förlopp. Den ömsesidiga tillämpningen av CECA:s prissystem kan förväntas leda till mera dämpade prissvängningar i vårt land. Väsentligt blir att vi undgår att i fortsättningen drabbas av de kontinentala verkens samordnade prissättning på exportmarknaderna, vilken i lågkonjunkturer varit mycket besvärande för våra tillverkare. Medan prisnivån i Sverige sålunda vid efterfrågeunderskott efter det nya prissystemets införande kan väntas bli något högre än hittills i sådana lägen, kan i stället prisnivån vid efterfrågeöverskott väntas ligga under den den eljest skulle ha haft.

Mellan vissa av de kvarvarande EFTA-länderna pågår överläggningar om åtaganden att inbördes tillämpa prisregler motsvarande dem som finns i dessa länders avtal med CECA. Om överenskommelse kan träffas om sådana åtaganden bör det ankomma på Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna dem.

Behov av åtgärder från statsmakternas sida

Särskild proposition kommer att föreligga för riksdagen om de av avtalet föranledda *ändringarna i tulltaxan*. I detta sammanhang kommer också att behandlas frågor i samband med administrationen av avtalets ursprungsregler och bestämmelser om beivrande av överträdelse av dessa regler.

Den enda vara, som för närvarande är underkastad krav på importlicens i handeln med EEC är bilar. Sedan länge är detta licenstagande av rent formell natur. Bestämmelsen i avtalet fordrar emellertid att *licenstagandet upphävs* gentemot EEC på samma sätt som skett gentemot EFTA-länderna. Erforderliga åtgärder kan vidtas av Kungl. Maj:t.

Vid tillämpning av avtalets skyddsklausuler kan återinförande av tullar i Sverige aktualiseras. Avtalet ger Sverige rätt att inrätta indikativa kvantitetsramar för specialstål och stålrör, vilket kan innebära *återinförande av tull*. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i förekommande fall besluta om de avvikelser från eljest föreskriven tullnedsättning eller tullfrihet som är förenliga med avtalet.

Om skyddsåtgärder i form av *kvantitativa importrestriktioner* blir aktuella har Kungl. Maj:t befogenheter att besluta om det.

En komplettering av den svenska *lagstiftningen om konkurrensbegränsning* kan bli aktuell. Något omedelbart behov av sådan komplettering torde inte föreligga. Lagen bör emellertid redan nu ändras på sådant sätt att även fall av konkurrensbegränsning utom Sverige kan utredas med stöd av lagen.

Enligt avtalet med CECA åtar sig Sverige att vidta åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa genomförandet av avtalets prisregler. Enligt det förslag till *lag om prisbestämmelser för järn- och stålmarknaden* som bifogats propositionen skall Kungl. Maj:t eller den myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer meddela de föreskrifter som behövs för att tillämpa

avtalsbestämmelserna. Företagen behåller sin grundläggande frihet att själva bestämma sina priser. Föreskrifter behöver emellertid ges om att priserna skall anknytas till viss basort, att priser och övriga försäljningsvillkor skall publiceras, att priserna inte får vara diskriminerande, att avvikelser från de publicerade priserna får ske endast på vissa villkor m. m. Vidare behöver meddelas föreskrifter som säkerställer att prisangivelser sker för transporter av järn- och stålvaror. Lagförslaget föreskriver också att företagare är skyldig att lämna de uppgifter som behövs för övervakning av att avtalsbestämmelserna iakttas. Uppgiftsskyldighet kan även åläggas vederbörande att tillhandahålla avtal och andra handlingar och att inställa sig inför den behöriga myndigheten. Sedvanliga sekretessregler förutses härvid gälla.

Genom avtalen med EEC och CECA kommer nya arbetsuppgifter att åläggas i första hand generaltullstyrelsen och kommerskollegium, vilka är de myndigheter som närmast kommer att svara för avtalens administration. Väsentligt ökade arbetsinsatser kommer också att krävas av den svenska delegationen i Bryssel.

Avsikten är att förslag om erforderliga *personalförstärkningar* skall föreläggas 1973 års riksdag. För kommerskollegiets del avses detta ske i proposition till nästa års vårriksdag med förslag till ändrad organisation av verket.

Vid delegationen i Bryssel är personalförstärkning nödvändig redan under innevarande budgetår. Detta gäller även till viss del kommerskollegium. Kostnaderna för detta torde få täckas genom överskridande av ifrågavarande anslag.

Motionerna

I *motionen 1972:1908* av herr förste vice talmannen Bengtson (c) och fru Fränkel (fp) hemställs "att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 135 angående avtal med den europeiska ekonomiska gemenskapen m. m. uttalar sig för åtgärder som skyddar svensk sjöfart mot flaggdiskriminering i enlighet med vad i motionen anförts."

I *motionen 1972:1909* av herr Bohman m. fl. (m) hemställs "att riksdagen -- med bifall till Kungl. Maj:ts proposition om godkännande av föreliggande avtal med de europeiska gemenskaperna -- måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala

1. att varje tillfälle till nya förhandlingsinitiativ bör utnyttjas för överläggningar med gemenskaperna om en utveckling av samarbetet i det slutliga syftet att -- med de arrangemang som ett fullföljande av vår alliansfria utrikespolitik kan kräva -- uppnå svenskt medlemskap;

2. att -- med hänsyn till de svårigheter det svenska jordbruket nu kommer att ställas inför -- förhandlingar snarast möjligt bör upptas med såväl det utvidgade EEC som kvarvarande EFTA-länder i syfte att åtminstone bibehålla den hittillsvarande exporten av svenska jordbruksprodukter."

I *motionen 1972:1910* av herr Helén m. fl. (fp) hemställs

"A. att riksdagen måtte godkänna avtalen mellan Sverige och den europeiska gemenskapen respektive mellan Sverige och den europeiska kol- och stålgemenskapens medlemsstater och den europeiska kol- och stålgemenskapen samt bifalla de följdförslag som departementschefen underställt riksdagen i anledning därav,

B. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär

1. att de diskussioner Sverige tagit upp både med EEC och EFTA-staterna i syfte att snarast uppnå förenklingar och förbättringar av det i avtalet intagna ursprungsregelsystemet bedrivs med stor skyndsamhet,

2. att speciell vikt lägges vid att Sverige genom direkt kontakt med EEC bör söka finna praktiska former för en svensk medverkan i samarbetet inom EEC även på områden som ej täckes av de nu föreliggande avtalen,

3. att inom regering och förvaltning ett förberedelsearbete för utvidgning av de nu träffade avtalen med EEC snarast påbörjas för att Sverige vid lämpligt tillfälle skall kunna begära nya förhandlingar med EEC beträffande anslutningsform respektive sådan utveckling av samarbetet, som skulle säkerställa en avtalsreglerad harmonisering av konkurrensvillkor och konkurrensförutsättningar och som skulle garantera att vårt förhandlingsmål om omfattande, nära och varaktiga relationer med EEC uppnås, allt under förutsättning av oförändrad svensk neutralitetspolitik."

I motionen 1972:1911 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs

"I första hand

att riksdagen måtte besluta att de i Kungl. Maj:ts proposition föreslagna avtalen med EEC och Europeiska kol- och stålunionen underställs folkets ställningstagande genom allmän folkomröstning, samt att propositionen i övrigt icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

I andra hand

därest ovan ställda yrkanden icke vinner riksdagens bifall

att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts proposition 1972:135."

Utskottet har i detta sammanhang även behandlat punkten 1 i motionen 1972:438 av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställs

"att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t

1. uttalar att Kungl. Maj:t, så snart förutsättningar därför föreligger, bör vidta åtgärder för att utveckla och fördjupa det avtal som nu förutses bli träffat med EEC, allt i enlighet med de riktlinjer som anges i motion nr 294."

Utskottet

Utskottet har inhämtat yttrande från skatteutskottet och näringsutskottet över propositionen 1972:135 m. m. Yttrandena bifogas detta betänkande som bilagor 1 och 2.

Utrikeshandeln har avgörande betydelse för Sveriges möjligheter att med framgång driva en politik som syftar till full sysselsättning och snabb ekonomisk tillväxt.

Ett fritt och omfattande varuutbyte med andra länder är av särskild betydelse för ett litet land, som i så hög grad som Sverige utvecklat en specialiserad och teknologiskt avancerad industri.

Sverige har därför också sedan länge aktivt deltagit i internationellt ekonomiskt samarbete i syfte att riva ned tullar och andra handelshinder. Målet för vår handelspolitik är en frihandel, som omfattar inte bara Västeuropa utan hela den industrialiserade delen av världen och u-länderna. Sverige har i det syftet konsekvent i GATT verkat för förhandlingar som syftar till en expansion och fortgående frigörelse av världshandeln.

Parallellt härmed har Sverige aktivt deltagit i strävandena att få till stånd en stor tullfri marknad i Västeuropa. Dessa strävanden utgör led i arbetet för att uppnå mera världsomfattande frihandelslösningar.

Västeuropa utgör i dag den viktigaste avsättningsmarknaden för svensk export. Av denna går ungefär två tredjedelar till länder som är medlemmar i den utvidgade europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC).

I propositionen redogörs för förhistorien till EEC:s utvidgning och till gemenskapens förhandlingar med de länder som inte ansökt om medlemskap.

Sverige har i sina förhandlingar med EEC eftersträvat ömsesidig tullfrihet i handeln med industri- och jordbruksprodukter. Viktiga förhandlingsmål har vidare varit att bevara tullfriheten i handeln med övriga EFTA-länder samt att bevara och utveckla det nordiska samarbetet.

Utgångspunkten för valet av formen för svenskt deltagande i det europeiska ekonomiska samarbetet har varit att deltagandet inte får försvåra eller omöjliggöra ett strikt iakttagande av de krav som neutralitetspolitiken ställer. Därom har enighet rått i riksdagen.

I regeringens deklaration den 10 november 1970 framhölls, att vi inte kan delta i ett förpliktande utrikespolitiskt samarbete inom en viss grupp av stater med syfte att utforma gemensamma ståndpunkter. Gränser sätts också för våra möjligheter att acceptera en överflyttning av beslutanderätten från nationella till internationella organ inom ramen för en ekonomisk och monetär union.

I oktober 1970 enades EEC-länderna om ett system för konsultation och samverkan på utrikespolitikens område. Senare bekräftade de sin beslutsamhet att förverkliga planerna på en ekonomisk och monetär union.

I mars 1971 förklarade regeringen under hänvisning till denna utveckling, att ett svenskt medlemskap med hänsyn till neutralitetspolitiken inte var en realistisk möjlighet för Sveriges del.

Utskottet finner att riktigheten av denna bedömning har bekräftats av den utveckling som sedermera ägt rum inom EEC.

De överenskommelser som Sverige träffat med de europeiska gemenskaperna och som nu av Kungl. Maj:t förelagts riksdagen för godkännande, utgör frihandelsavtal av samma karaktär som EFTA-konventionen. Inga bestämmelser i överenskommelserna leder till att beslutanderätt som

tillkommer de svenska statsmakterna eller svenska myndigheter överlåtes på gemenskapernas organ. Varje beslut om en utvidgning av samarbetet mellan Sverige och gemenskaperna måste enligt avtalen (art. 32 respektive art. 29) godkännas i vederbörlig konstitutionell ordning.

De avtal som ingåtts mellan Sverige och gemenskaperna uppfyller de grundläggande krav som vi måste ställa på vårt ekonomiska samarbete med andra länder. De innehåller inga bindningar som begränsar våra möjligheter att bedriva en självständig utrikespolitik och att bevara vår neutralitet.

Genom överenskommelserna får svensk exportindustri efter en övergångstid på i allmänhet fem år tillträde till en tullfri marknad om 300 milj. invånare som omfattar i det närmaste hela Västeuropa.

Därigenom skapas förbättrade förutsättningar för den svenska industris tillväxt och effektivisering, med de positiva verkningar detta kan få på sysselsättning och inkomstutveckling.

Tullavvecklingen enligt överenskommelsen innebär givetvis också att den svenska marknaden öppnas för fri konkurrens från näringslivet i EEC-länderna. Som departementschefen framhåller, behöver detta i stort inte medföra några allvarigare svårigheter. Bl. a. har Sverige sedan länge fört en lågtullpolitik och även i övrigt sökt undvika restriktiva ingripanden mot importen. Vårt näringsliv bedöms ha goda möjligheter att hävda sig i den nya konkurrenssituationen. För de svenska konsumenterna medför tullavvecklingen betydelsefulla fördelar.

Förhandlingarna mellan Sverige och gemenskaperna har varit hårda, och slutresultatet utgör självfallet en kompromiss mellan parternas utgångsbud. Förhandlingsresultatet innebär att våra väsentligaste önskemål kunnat tillmötesgås inom ramen för ett frihandelsavtal. Bland punkter där våra önskemål inte helt tillgodosetts kan nämnas frågor rörande t. ex. avtalets varuomfattning, särbestämmelserna för vissa varor, systemet för ursprungsregler och anordningar på jordbruks- och fiskeområdet.

Sålunda har förlängda tider för tullavvecklingen fått accepteras för vissa varor. EEC:s krav i dessa avseenden har motiverats av att den normala takten för tullavvecklingen inom vissa sektorer inte ger tillräcklig tid för gemenskapernas industrier att anpassa sig till en ökad konkurrens från bl. a. Sverige. Sådana särbestämmelser gäller bl. a. på pappersområdet. Utskottet delar departementschefens bedömning att avtalet trots detta innebär påtagliga fördelar för den svenska skogsindustrin. Mot bakgrund av erfarenheter från tidigare tullförhandlingar måste det även för svenska papperstillverkare framstå som en väsentlig och ingalunda självklar framgång att efter en fastställd övergångstid få tullfri tillgång till hela den västeuropeiska marknaden. Man bör också hålla i minnet att en stor del av den svenska skogsindustris produktion – tidningspapper och massa – redan åtnjuter tullfrihet på EEC-marknaden samt att tullavvecklingen för sågverksindustrin och övrig träbearbetande industri följer den normala tidtabellen.

Beträffande systemet för ursprungsregler, vilka är en nödvändig

beståndsdel av ett frihandelsavtal, vill utskottet ansluta sig till departementschefens uttalande att det är svårt att överblicka hur reglerna kommer att verka i praktiken. Systemet kan under ogynnsamma omständigheter leda till en inte önskvärd byråkratisering av handelsutbytet.

Utskottet förutsätter att de svenska myndigheterna i nära samråd med näringslivet noggrant kommer att följa dessa frågor och att regeringen, där så befinns lämpligt, tar sådana initiativ som förutses i avtalet. Utskottet har i detta sammanhang erfarit att vederbörande myndigheter redan fortlöpande insamlar uppgifter om konkreta fall avseende möjliga konsekvenser av ursprungsreglernas tillämpning. Det framhålls i propositionen att tullverket kommer att svara för en omfattande rådgivning till de svenska exportörerna.

Vad jordbruks- och fiskeområdet angår noterar utskottet att Sverige vid förhandlingarna underströk att utvidgningen av EEC kommer att medföra problem för den traditionella svenska exporten till de nya medlemsländerna av bl. a. oljor och fetter, fiskvaror, bacon och smör. Sverige har förklarat sin avsikt att med hänvisning till bestämmelserna i art. 15 i avtalet mellan Sverige och EEC ta upp förekommande problem i syfte att finna lämpliga lösningar på dem. Gemenskaperna har noterat det svenska uttalandet och konstaterat att problem som uppstår kan tas upp i det gemensamma förvaltningsorganet. Under hösten har också kontakter inletts mellan vissa av de kvarvarande EFTA-länderna i syfte att nå överenskommelse om ömsesidiga lättnader i exporten av jordbruksprodukter.

Oro för den osäkerhet som företagen kan komma att känna i fråga om tolkning och tillämpning av avtalets skyddsklausuler uttalas bl. a. i motionerna 1972:1909 och 1972:1910. Utskottet erinrar om departementschefens uttalande att från svensk sida under förhandlingarna ställts krav på att klausulerna skulle utformas så klart och entydigt som möjligt för att därmed förebygga godtyckliga tolkningar, vilka skulle kunna rubba avtalets stabilitet. Vidare begärdes att överläggningar alltid skulle inledas mellan parterna, innan skyddsåtgärder vidtogs. Gemenskapen har gått Sverige till mötes på flera punkter. Avtalet föreskriver således som huvudregel att förhandsöverläggningar med motparten skall föregå vidtagandet av skyddsåtgärder. Endast under "exceptionella förhållanden" kan en part frångå kravet om förhandsöverläggningar, men även i detta fall skall överläggningar mellan parterna komma till stånd så snart som möjligt. Avtalet innehåller detaljerade föreskrifter om de typer av skyddsåtgärder som bör komma i fråga och om deras varaktighet. Vidare anges att åtgärderna skall göras till föremål för regelbundna överläggningar. Syftet med dessa överläggningar skall vara att göra det möjligt att snarast upphäva åtgärderna. En grundtanke har varit att genom relativt detaljerade föreskrifter begränsa tillgripandet av skyddsåtgärder och de skadliga verkningar som dessa kan få på samarbetet i stort. Även om de detaljerade procedurreglerna inte utgör någon garanti för att skyddsklausulerna inte utnyttjas på ett otillbörligt sätt, torde parterna inte komma

att vidta skyddsåtgärder utan mycket starka skäl. Samarbetet måste i detta hänseende — liksom på så många andra områden i detta omfattande avtal — bygga på ömsesidigt förtroende.

Överenskommelsen med gemenskapen innehåller bl. a. bestämmelser i fråga om offentliga stödåtgärder. Bestämmelserna kommer, enligt en förklaring från gemenskapens sida, för dess del att tolkas i enlighet med motsvarande bestämmelser i Rom-fördraget. Det bör dock understrykas att den tolkning som EEC kommit fram till inte är bindande för Sverige.

Vad angår dessa bestämmelsers inverkan på Sveriges möjligheter att fullfölja en aktiv regionalpolitik noterar utskottet departementschefens uttalande att de principer som gäller på detta område inom gemenskapen i stort sett överensstämmer med vad som tillämpas i Sverige. Målen och medlen för den svenska regionalpolitiken står inte i strid med vad som gäller inom gemenskapen. Risker för konflikter i detta avseende bedöms därför som liten. Avtalet utgör enligt departementschefens mening inte något hinder för en fortsatt aktiv regionalpolitik av det slag som bedrivs i Sverige. Den svenska regeringen och riksdagen kommer liksom hittills att bestämma formerna för och innehållet i den svenska regionalpolitiken. Skulle endera parten trots allt i framtiden komma att anse att en viss åtgärd strider mot avtalet och tvist sålunda uppstå om avtalets tillämpning, kan det i sista hand bli fråga om att den andra parten vidtar handelspolitiska åtgärder för att återställa konkurrensläget. Ingendera parten kan tvinga den andra parten att avstå från att vidta en stödåtgärd.

Art. 20 reser inte hinder mot sådana förbud eller restriktioner avseende import, export eller transitering, som motiveras av hänsyn till bl. a. skydd för människors och djurs hälsa och liv eller växters bevarande. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan de avtalsslutande parterna. Innebörden härav är att svenska bestämmelser på området inte får utformas olika för inhemska och utländska varor. Inte heller får ett land favoriseras på bekostnad av ett annat. Avtalet hindrar inte Sverige från att införa långtgående krav på produkters kvalitet, utformning, konstruktion eller sammansättning etc. t. ex. av hälsovårds- eller miljöpolitiska skäl.

I samband med avtalets undertecknande har den svenska regeringen förklarat att den är angelägen att begagna sig av de möjligheter som finns att under bevarande av den svenska neutralitetspolitiken stärka förbindelserna med EEC.

I sina kommentarer till bestämmelserna om avtalets utvecklingsbarhet framhåller departementschefen att parterna enats om en smidig procedur för inledandet av diskussioner om att utveckla samarbetet, när det kan gagna båda parter. Vidare förutser avtalets bestämmelser om utvecklingsbarhet möjligheten av en samordnad harmonisering. Innebörden härav är att parterna i syfte att underlätta handeln kan vara intresserade av att införa likartade regler på vissa områden. Gemenskapen har uttalat att det i detta sammanhang kan bli fråga om att införa en särskild procedur för information och samråd. Det bör understrykas att parterna bevarar

oinskränkt frihet att i de olika frågor som kan bli aktuella för samarbetet ta ställning till om, hur långt och i vilken form man är beredd att samarbeta. Varje beslut om en utvidgning av samarbetet måste enligt art. 32 godkännas i vederbörlig konstitutionell ordning.

Beträffande avtalets utvecklingsbarhet framgår det vidare av propositionen att Sverige under förhandlingarna framfört att en överenskommen med gemenskaperna även borde täcka andra betydelsefulla områden än tullar och handelsregleringar. Departementschefen understryker särskilt Sveriges intresse av ett samarbete om avveckling av tekniska eller icke-tariffära handelshinder samt om offentlig upphandling. Från svensk sida har också uttryckts intresse för ett samarbete beträffande energipolitik, energiförsörjning, transportpolitik, miljövård, forskning och tekniskt utvecklingsarbete. Departementschefen räknar med att det kommer att visa sig att Sverige och gemenskapen har ett gemensamt intresse av att bygga ut samarbetet på dessa områden. Ett dylikt samarbete förekommer redan mellan Sverige och gemenskapen på vissa områden, bl. a. i fråga om teknologi och patenträtt samt på stålområdet.

Genom avtalen med gemenskaperna kommer nya arbetsuppgifter att åläggas i första hand generaltullstyrelsen och kommerskollegium och väsentligt ökade arbetsinsatser att krävas av den svenska delegationen i Bryssel. Förslag om erforderliga personalförstärkningar kommer att föreläggas 1973 års riksdag.

Som framhålls i motionen 1972:1908 har EEC ännu inte fattat något beslut om att etablera en gemensam sjöfartspolitik enligt art. 84 i Rom-traktaten.

Motionärerna påpekar att EEC genom att ingå överenskommelser med tredje länder för att förhindra flaggdiskriminering har börjat att de facto agera på det sjöfartspolitiska området. Utskottet finner det angeläget att regeringen uppmärksamst bevakar utvecklingen i detta avseende och strävar efter att utveckla det goda samarbete som tidigare etablerats med berörda länder på sjöfartsområdet.

Frågan om att uppta nya förhandlingar med gemenskaperna i syfte att uppnå en närmare form för anslutning tas upp i motionerna 1972:1909 och 1972:1910.

Utskottet finner att de senaste årens erfarenheter, inte minst i samband med förhandlingar mellan Sverige och EEC, har gett vid handen att frihandelsavtalet i praktiken – med hänsyn till vår neutralitetspolitik – är den enda formella ram som kommer i fråga för en utveckling av samarbetet mellan Sverige och gemenskaperna. En ny diskussion om anslutningsformen skulle störa samarbetet mellan avtalsparterna. Utskottet anser att man i stället helhjärtat bör satsa på att utveckla förbindelserna på den grundval som avtalet ger.

I fråga om förhandlingar rörande bibehållande av exporten av svenska jordbruksprodukter, vilka förordas i motionen 1972:1910, vill utskottet hänvisa till vad som tidigare sagts om de förhandlingsinitiativ som redan tagits i detta avseende. Motionärernas önskemål torde i huvudsak vara tillgodosett.

Beträffande diskussioner om förenklingar och förbättringar av systemet för ursprungsregler, som förordas i motionerna 1972:1909 och 1972:1910 har utskottet uttalat sig här ovan. Yrkandet i motionen 1972:1909 torde i huvudsak vara tillgodosett.

I motion 1972:1910 föreslås även direkta kontakter med gemenskapen för att finna praktiska former för en svensk medverkan i samarbetet inom EEC på områden, som ej täcks av de nu föreliggande avtalen. Avtalets bestämmelser om utvecklingsbarhet ger möjlighet att ta upp just de frågor som motionärerna avser på denna punkt.

I motionen 1972:1911 föreslås bl. a. att riksdagen måtte besluta att de i propositionen föreslagna avtalen med de europeiska gemenskaperna blir föremål för folkomröstning. Utskottet finner att avtalen, vilka har samma karaktär som exempelvis EFTA-konventionen, icke innehåller någonting som motiverar behandling i annan ordning än den som föreskrivs i 12 § regeringsformen.

Behandlingen av yrkandet i punkten 1 i den under den allmänna motionstiden väckta motionen 1972:438 hade av utskottet uppskjutits till höstsessionen. I motionen föreslås åtgärder för att utveckla EEC-avtalet. Motionärerna önskar bl. a. att frågan om medlemskap inom ramen för vår neutralitetspolitik bör aktualiseras så fort förutsättningar föreligger. Utskottet avstyrker denna motion under hänvisning till vad som ovan sagts, bl. a. i anledning av motionen 1972:1909, om detta ämne.

Utskottet delar liksom näringsutskottet den uppfattning som framförts av departementschefen angående EEC-avtalets konsekvenser för svenskt näringsliv. Som departementschefen uttalat, innebär avtalen stora fördelar för svensk ekonomi, och de bör positivt påverka utvecklingen av produktion och sysselsättning. I ett längre perspektiv får de ses som bas för Sveriges ekonomiska samarbete med Västeuropa och som ett led i strävandena att uppnå en mera omfattande frigörelse av världshandeln.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen, med bifall till propositionen 1972:135, motionen 1972:1909, såvitt nu är i fråga, och motionen 1972:1910, punkten A, samt med avslag på motionen 1972:1911 a. godkänner avtalet mellan Sverige och den europeiska ekonomiska gemenskapen med därtill hörande skriftväxlingar m. m. enligt de till statsrådsprotokollet i detta ärende fogade bilagorna 1 och 2,
- b. godkänner avtalet mellan Sverige samt den europeiska kol- och stålgemenskapens medlemsstater och den europeiska kol- och stålgemenskapen med därtill hörande skriftväxlingar m. m. enligt de till statsrådsprotokollet i detta ärende fogade bilagorna 3 och 4,
- c. bemyndigar Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådana ändringar i förenämnda avtal med tillhörande skriftväxlingar som framdeles kan komma att beslutas, i den mån de inte angår frågor som riksdagen skall avgöra ensam eller med Kungl. Maj:t,

- d. bemyndigar Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna sådana ändringar i EFTA-konventionen jämte tillämpnings- och tolkningsreglerna som föranleds av att Danmark och Storbritannien lämnar EFTA eller föranleds av förenämnda avtal,
- e. bemyndigar Kungl. Maj:t att för Sveriges del godkänna dels sådana överenskommelser som kan komma att träffas mellan kvarvarande och utträdande EFTA-länder om fortsatt samarbete av samma karaktär som EFTA-samarbetet, dels sådana överenskommelser som kvarvarande EFTA-länder kan komma att träffa om att inbördes tillämpa prisregler motsvarande dem som finns i det under b angivna avtalet,
- f. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1956:245) om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden,
- g. antar förslaget till lag om prisbestämmelser för järn- och stålmarknaden (CECA-lag),
2. att riksdagen avslår motionen 1972:438, punkten 1,
 3. att riksdagen anser motionen 1972:1908 besvarad med vad utskottet anfört,
 4. att riksdagen avslår motionen 1972:1909, punkten 1, angående nya förhandlingsinitiativ i det slutliga syftet att uppnå svenskt medlemskap,
 5. att riksdagen anser motionen 1972:1909, punkten 2, angående förhandlingar om jordbruksexport, besvarad med vad utskottet anfört,
 6. att riksdagen anser motionen 1972:1910, punkten B 1, angående systemet för ursprungsregler, besvarad med vad utskottet anfört,
 7. att riksdagen avslår motionen 1972:1910, punkten B 2, angående viss svensk medverkan i samarbetet inom EEC,
 8. att riksdagen avslår motionen 1972:1910, punkten B 3, angående förberedelsearbete för nya förhandlingar med EEC om anslutningsform m. m.

Stockholm den 5 december 1972

På utrikesutskottets vägnar
ARNE GEIJER

Närvarande: herrar Arne Geijer i Stockholm (s), Dahlgren (fp), Lange (s), Bohman (m), Bengtson i Jönköping (c), Johansson i Jönköping (s), Wirmark (fp), Palm (s), Antonsson (c), Turesson (m), Hellström (s), Sten Andersson i Stockholm (s), Korpås (c) och Ericson i Örebro (s).

Reservationer

1. av herrar Dahlén (fp) och Wirmark (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "I sina kommentarer" och på s. 29 slutar med "på stålområdet" bort ha följande lydelse:

"I samband med avtalets undertecknande har den svenska regeringen förklarat att den är angelägen att begagna sig av de möjligheter som finns att under bevarande av den svenska neutralitetspolitiken stärka förbindelserna med EEC. I den nu framlagda propositionen understryker också departementschefen att den snabba industriella och tekniska utvecklingen ställer ökade krav på internationellt samarbete. Av propositionen framgår också att regeringen fäster stor vikt vid avtalets utvecklingsbarhet.

Det nu ingångna avtalet är begränsat till utveckling av tullar och handelsregleringar rörande industrivaror. Vårt land får inte direkt tillträde till samarbetet inom EEC på en rad områden, där vi har uttryckt önskemål om ett nära och varaktigt samarbete. Det gäller t.ex. det tekniska och ekonomiska informationsutbytet på en rad områden: energipolitiken, energiförsörjningen, transportpolitiken, miljövården, forskningspolitiken, det tekniska utvecklingsarbetet och inte minst det ekonomiska och monetära samarbetet. Ett begränsat samarbete förekommer för närvarande främst i fråga om teknologi, patenträtt och på stålområdet.

Sverige löper också risk att icke kunna påverka arbetet med att undanröja icke-tariffära handelshinder eller utformningen av harmoniseringen av det tekniska normarbetet. Samma sak gäller samordningen av reglerna för den statliga upphandlingen och för behandlingen av de multinationella företagen.

Genom utvecklingsparagrafen har parterna enats om en procedur för inledande av diskussioner om att utveckla samarbetet. Det gäller — som propositionen framhåller — frågor som spänner över ett stort fält. Utskottet konstaterar i likhet med departementschefen att formen, omfattningen och djupet i samarbetet inte har preciserats utan får bli föremål för överläggningar. Med instämmande i motion 1972:1910 vill utskottet mot bakgrunden av det ovan anförda framhålla, att det måste bli en huvuduppgift för Sverige att snarast möjligt söka bygga ut det träffade avtalet till att omfatta ytterligare områden, så att vårt samarbete med EEC blir så omfattande att svenskt näringsliv uppnår rimliga garantier för lika behandling och likvärdiga konkurrensförutsättningar.

På de avgörande punkter i frihandelsavtalet, där svenska intressen inte tillgodosetts i tillräcklig utsträckning, borde det råda enighet mellan de fyra stora partierna att Sverige bör sträva efter att förbättra det nu uppnådda resultatet. Utskottet erinrar i detta sammanhang om departementschefens uttalande i propositionen att det var naturligt för oss att inrikta förhandlingarna på att i avtalet skapa så gynnsamma förutsättningar som möjligt för framtida förhandlingar om ett utvidgat samarbe-

te'. Enbart sådant samarbete kan förekomma som är förenligt med de krav som en oförändrad neutralitetspolitik ställer. Vilka anslutningsformer som blir möjliga är med hänsyn till den utveckling som äger rum inom EEC i dag inte möjligt att avgöra.

Utskottet finner det också angeläget att möjligheterna tillvaratas — också innan en sådan större förhandlingsomgång kan komma till stånd — att på för Sverige intressanta specialområden uppnå en utvidgning av samarbetet. Speciell vikt bör därvid läggas vid att genom direktkontakter med EEC söka finna praktiska former för en sådan svensk medverkan i samarbetet inom EEC på områden som inte täcks av det nu föreliggande avtalet."

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 29 börjar med "Utskottet finner att" och på s. 30 slutar med "på denna punkt" bort ha följande lydelse:

"Mot bakgrunden av att de svenska förhandlingsmålen endast delvis kunnat tillgodoses i det nu ingångna avtalet med EEC finner utskottet det angeläget att i likhet med vad som förordas i motion 1972:1910 regeringen omgående startar ett brett upplagt förberedelsearbete för att Sverige vid lämpligt tillfälle skall kunna begära nya förhandlingar med EEC beträffande anslutningsform resp. sådan utveckling av samarbetet som skulle säkerställa en avtalsreglerad harmonisering av konkurrensförsättningarna. Den vidare utvecklingen inom EEC på en rad områden kan komma att ge nytt material för de bedömningar som därvid måste göras. En grundläggande förutsättning måste därvid som hittills vara att samarbetet med EEC inte får omöjliggöra ett strikt iakttagande av de krav som en oförändrad neutralitetspolitik ställer.

Utskottet konstaterar att det nu träffade avtalet inger bekymmer både för det svenska jordbruket och för det svenska fisket och finner det angeläget att åtgärder snarast vidtas för att finna lösningar på avsättningsproblem som man måste räkna med för dessa produkter. Utskottet förutsätter därför att dessa frågor kommer att aktualiseras vid tidigast möjliga tidpunkt med EEC och att Sverige också med energi kommer att fullfölja sina kontakter med kvarvarande EFTA-länder i syfte att nå lättnader i exporten av jordbruksprodukter.

Utskottet har redan anfört sin syn och sina farhågor beträffande verkningarna av det i avtalet intagna systemet för ursprungsregler. I likhet med vad som förordas i motion 1972:1910 finner därför utskottet det önskvärt att Sverige snarast möjligt upptar diskussioner i det gemensamma förvaltningsorganet om förenkling av dessa regler. Speciellt angeläget synes vara att avlägsna de svårigheter i EFTA-handeln under övergångstiden för tullavvecklingen, som de nya ursprungsreglerna kommer att innebära. Sverige bör därför skyndsamt slutföra påbörjade diskussioner med både EFTA- och EEC-länderna för att få gehör för kraven på att gällande EFTA-regler under övergångstiden skall kunna tillämpas i handeln mellan kvarstående EFTA-länder liksom med Storbritannien och Danmark. Från svensk sida bör man också söka ta initiativ till andra

förenklingar i ursprungsregelsystemet i takt med att erfarenheterna påvisar behovet därav.

I motion 1972:1910 föreslås även direkta kontakter med gemenskapen för att finna praktiska former för en svensk medverkan i samarbetet inom EEC på områden som ej täcks av de nu föreliggande avtalen. Utskottet biträder detta förslag och konstaterar att avtalets bestämmelser om utvecklingsbarhet ger möjlighet till att aktualisera sådana diskussioner inom det nuvarande avtalets ram.”

dels att utskottets hemställan under punkterna 5 – 8 bort ha följande lydelse:

- ”5. att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1909, punkten 2, och 1972:1910 i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att – med hänsyn till de svårigheter det svenska jordbruket och fisket nu kommer att ställas inför – förhandlingar snarast möjligt bör upptas med det utvidgade EEC och fullföljas med kvarvarande EFTA-länder i syfte att åtminstone bibehålla den hittillsvarande exporten av svenska jordbruksprodukter och svensk fisk,
6. att riksdagen med bifall till motionen 1972:1910 hos Kungl. Maj:t begär att de diskussioner Sverige tagit upp med både EEC och EFTA-staterna i syfte att snarast uppnå förenklingar och förbättringar av ursprungsregelsystemet bedrivs med stor skyndsamhet,
7. att riksdagen med bifall till motionen 1972:1910 hos Kungl. Maj:t begär att speciell vikt läggs vid att Sverige genom direkt kontakt med EEC bör söka finna praktiska former för en svensk medverkan i samarbetet inom EEC även på områden som ej täcks av de nu föreliggande avtalen,
8. att riksdagen med bifall till motionen 1972:1910 hos Kungl. Maj:t begär att inom regering och förvaltning ett förberedelsearbete för utvidgning av det nu träffade avtalet med EEC snarast bör påbörjas för att Sverige vid lämpligt tillfälle skall kunna begära nya förhandlingar med EEC beträffande anslutningsform resp. sådan utveckling av samarbetet, som skulle säkerställa en avtalsreglerad harmonisering av konkurrensvillkor och konkurrensförutsättningar och som skulle garantera att vårt förhandlingsmål om omfattande, nära och varaktiga relationer med EEC uppnås, allt under förutsättning av oförändrad svensk neutralitetspolitik.”

2. av herrar Bohman (m) och Turesson (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med ”I oktober 1970” och slutar med ”inom EEC” bort ha följande lydelse:

”I deklarationen förklarade sig regeringen eftersträva omfattande, nära och varaktiga ekonomiska förbindelser med gemenskaperna under hänsynstagande till neutralitetspolitiken. Regeringen sade sig med tillförsikt

se på möjligheterna att nå en uppgörelse som bygger på lika rättigheter och skyldigheter för båda parter. Tullunionen utgör — framhöll regeringen — ett centralt element i gemenskaperna. Efter noggrant studium av gemenskapernas regelsystem sade sig regeringen vara övertygad om att goda förutsättningar föreligger för ett svenskt deltagande i denna union. De av gemenskaperna angivna riktlinjerna för anpassningen till den gemensamma tulltaxan framstod som väl avvägda. Romtraktatens allmänna målsättning för handelspolitiken stod i god överensstämmelse med av Sverige sedan länge hävdade grundsatser.

Redan före den 10 november 1970 — i oktober samma år — hade EEC-länderna enats om ett system för konsultation och samverkan på utrikespolitikens område. I februari 1971 bekräftade ministerrådet gemenskapernas beslutsamhet att förverkliga föreliggande planer på en ekonomisk och monetär union.

Den 18 mars 1971 förklarade regeringen med åberopande av utvecklingen inom EEC att medlemskap med hänsyn till neutralitetspolitiken inte var en realistisk möjlighet för Sveriges del.

Utskottet vill erinra om att fram till nämnda datum regeringen förklarat att alternativet fullt medlemskap i gemenskaperna icke borde uteslutas.

Regeringen hade i olika sammanhang sökt vinna förståelse härför inom gemenskapernas medlemsländer. Genom det plötsligt ändrade ståndpunktstagandet stängdes emellertid vägen för fortsatta förhandlingar om sådant medlemskap och om gemenskapernas beredvillighet att godta de arrangemang som Sverige med hänsyn till sin alliansfria politik kan anse erforderliga.”

dels den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med ”De avtal” och slutar med ”neutralitet” bort ha följande lydelse:

”De avtal som ingåtts mellan Sverige och gemenskaperna innehåller inga bindningar som begränsar våra möjligheter att bedriva en självständig utrikespolitik och att bevara vår neutralitet.”

dels den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med ”Förhandlingarna mellan” och slutar med ”jordbruks- och fiskeområdet” bort ha följande lydelse:

”I och med att regeringen avvisade tanken på ett svenskt medlemskap uteslöt möjligheterna för ett svenskt deltagande i tullunionen. Samarbetet trappades ned till ett handelsavtal enligt Romfördragets paragraf 113 och Sverige tvingades acceptera ett krångligt system av ursprungsregler, skyddsklausuler och särbestämmelser för bl. a. papper och specialstål, varjämte vissa av livmedelsindustrins produkter samt jordbruket och fisket lämnades utanför frihandeln.

Den av regeringen valda anslutningsformen utesluter också i stor utsträckning Sverige från nära samarbete på många andra områden där gemensamma beslut förutsätts, nämligen avseende icke-tariffära handels hinder, offentlig upphandling, energipolitik, energiförsörjning, transportpolitik, miljövård, forskning och tekniskt utvecklingsarbete, konjunktur- och stabiliseringspolitik samt valutapolitik.”

dels den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "den normala tidtabellen" bort ha följande lydelse:

"Avtalet innebär vissa fördelar för den svenska skogsindustrin. Den mycket långsamma avvecklingen av papperstillarna inger dock oro och utgör en allvarlig motgång för de svenska strävandena. Den svenska pappersindustrin försätts under ett antal år – viktiga för den framtida utvecklingen i branschen – i ett försämrat konkurrensläge."

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Beträffande systemet" och på s. 27 slutar med "byråkratisering av handelsutbytet" bort ha följande lydelse:

"Det i avtalet inbyggda systemet med ursprungsregler är utomordentligt krångligt och väsentligt mer svåradministrerat än det som gällt inom EFTA. Det kommer att skapa problem för den svenska industrin, särskilt för de mindre och medelstora företagen, och hotar även att försvåra handeln inom Norden. Utskottet vill också hänvisa till den uppfattningen som uttryckts i skatteutskottets yttrande, att systemet under ogynnsamma omständigheter kan leda till en inte önskvärd byråkratisering av handelsutbytet och därför i sämsta fall verka som ett handelshinder."

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Gemenskaperna har noterat" och slutar med "exporten av jordbruksprodukter" bort ha följande lydelse:

"Utskottet, som understryker vikten av att dylika förhandlingar snarast kommer till stånd, vill dock ifrågasätta huruvida artikel 15 ger tillräckliga möjligheter att finna lämpliga lösningar på förekommande problem på jordbrukets och fiskets områden. Även andra vägar bör därför undersökas i syfte att nå tillfredsställande resultat med såväl det utvidgade EEC som kvarvarande EFTA-stater. Målet bör vara att åtminstone behålla den hittillsvarande exporten av svenska jordbruksprodukter och svensk fisk. Utskottet anser att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör påtala behovet därav."

dels den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Utskottet erinrar om" och på s. 28 slutar med "ömsesidigt förtroende" bort ha följande lydelse:

"Utskottet vill erinra om att enligt artikel 26 skyddsåtgärder kan vidtagas om allvarliga störningar inträffar inom en sektor av näringslivet eller om det ekonomiska läget i en region drabbas av en allvarlig försämring. Av artikel 27 framgår vidare att skyddsåtgärderna kan vidtagas utan att man avvaktar resultatet av konsultationer mellan Sverige och EEC i den blandade kommittén. Det ömsesidiga förtroende som avtalet sägs bygga på innebär ingen rättslig garanti mot obefogade skyddsåtgärder. Utskottet finner därför att de svenska företagens osäkerhet kvarstår, i synnerhet beträffande de varor som redan angivits som känsliga. Risk föreligger för att detta måste påverka företagens investeringsvilja och får negativa effekter på sysselsättningen."

dels den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "I sina kommentarer" och på s. 29 slutar med "konstitutionell ordning" bort ha följande lydelse:

"Utskottet vill understryka det positiva i varje initiativ syftande till en utveckling av samarbetet men finner att de praktiska möjligheterna att på grundval av själva avtalet i någon väsentlig grad åstadkomma resultat torde vara begränsade. Som sägs i propositionen har varken formen, omfattningen eller djupet i samarbetet preciserats i avtalet. Dess s. k. utvecklingsparagraf innehåller blott procedurregler för framtida förhandlingar. Det bör också uppmärksammas att i artikeln uttryckligen sägs att en framtida harmonisering endast kan ske 'under förutsättning att de båda avtalsslutande parternas självständiga beslutanderätt icke påverkas'. Eftersom det är denna förutsättning som utgjort det väsentliga hindret för framgång i de nu avslutade förhandlingarna är det svårt att se hur bättre resultat skall kunna uppnås i framtiden. I den mån en längre gående harmonisering kan komma till stånd inom ramen för artikel 32 lär den enligt utskottets mening förmodligen endast ske genom att Sverige nödgas acceptera vad gemenskapens medlemmar arbetat fram. Med hänsyn härtill är det angeläget att Sverige utnyttjar varje tillfälle att upptaga överläggningar med gemenskaperna även utanför avtalets ram."

dels den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "vara tillgodosett" bort ha följande lydelse:

"Utskottet anser att det nu träffade avtalet innebär att Sveriges beroende av gemenskaperna ökar utan att vårt land får möjlighet att påverka händelseutvecklingen. Det nya avtalet ger icke heller tillfredsställande utvecklingsmöjligheter. Varje tillfälle till nya förhandlingsinitiativ måste därför utnyttjas för överläggningar med gemenskaperna. Det slutliga syftet bör därvid vara att — med de arrangemang som ett fullföljande av vår alliansfria utrikespolitik kan kräva — uppnå medlemskap. Först därigenom blir vårt land delaktigt i det samarbete och den sysselsättningsskapande välståndsutveckling som de västeuropeiska nationerna nu kan se fram emot. Utskottet är av den uppfattningen att det skall visa sig möjligt att förverkliga denna målsättning med bibehållen neutralitetspolitik. Utskottet anser att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör göra uttalande härom.

I fråga om förhandlingar rörande exporten av svenska jordbruksprodukter och svensk fisk, vilka förordas i motionerna 1972:1909 och 1972:1910, vill utskottet hänvisa till vad som tidigare sagts och föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t påtalar angelägenheten av sådana förhandlingar."

dels den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Avtalets bestämmelser" och slutar med "på denna punkt" bort ha följande lydelse:

"Vid de ytterligare överläggningar som utskottet ovan förordat bör dessa frågor upptagas."

dels den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "frigörelse av världshandeln" bort ha följande lydelse:

"Utskottet kan till stor del ansluta sig till den uppfattning som framförts av departementschefen angående EEC-avtalets konsekvenser för svenskt näringsliv, nämligen att avtalen är ägnade att medföra fördelar för svensk ekonomi och positivt påverka utvecklingen av produktion och sysselsättning. I ett längre perspektiv ger de emellertid vårt land otillräckliga möjligheter att delta i det utomordentligt betydelsefulla europeiska integrationsarbetet. Avtalen bör därför blott betraktas som en bas för fortsatta överläggningar, då tillfälle därtill erbjudes, i syfte att — med bibehållen neutralitetspolitik — uppnå fullt medlemskap."

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

"2. att riksdagen anser motionen 1972:438, punkten 1, besvarad med vad utskottet anfört,"

dels utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

"4. att riksdagen med bifall till motionen 1972:1909, punkten 1, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att varje tillfälle till nya förhandlingsinitiativ bör utnyttjas för överläggningar med gemenskaperna om en utveckling av samarbetet i det slutliga syftet att — med de arrangemang som ett fullföljande av vår alliansfria utrikespolitik kan kräva — uppnå svenskt medlemskap,"

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

"5. att riksdagen i anledning av motionerna 1972:1909, punkten 2, och 1972:1910 i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att — med hänsyn till de svårigheter det svenska jordbruket och fisket nu kommer att ställas inför — förhandlingar snarast möjligt bör upptas med det utvidgade EEC och fullföljas med kvarvarande EFTA-länder i syfte att åtminstone bibehålla den hittillsvarande exporten av svenska jordbruksprodukter och svensk fisk,"

Särskilt yttrande

av herrar Dahlgren (fp) och Wirmark (fp):

Beträffande utskottets motivering för nu föreliggande förslag till avtal vill vi anföra följande.

Det är en glädjande och positiv utveckling i det europeiska samarbetets historia, som lett fram till att den europeiska gemenskapen från och med nästa år utvidgas till att även omfatta Storbritannien, Danmark och Irland och som inneburit att avtal slutits med kvarvarande EFTA-länder i syfte att uppnå frihandel med industrivaror mellan dessa länder och den utvidgade gemenskapen. Resultatet blir att en tullfri marknad i Västeuropa omfattande inemot 300 miljoner människor upprättas. För Sverige och svensk ekonomi är det av avgörande betydelse att Sverige får delta

i det ekonomiska samarbetet och den ekonomiska integrationen i Västeuropa. Det avtal som EEC nu erbjuder Sverige innebär, att ca 80 procent av Sveriges industriexport får tullfrihet. Det öppnar möjligheter till export som det gäller för svenskt näringsliv att väl ta till vara, samtidigt som det är angeläget att rätt kunna möta den ökade konkurrensen från importvarorna på hemmamarknaden och i övriga EFTA-länder.

Frågan om anslutningsformen till gemenskapen hölls öppen i regeringsdeklarationen av den 10 november 1970. Genom deklarationen den 18 mars 1971 förklarade den svenska regeringen att ett svenskt medlemskap med hänsyn till neutralitetspolitiken kunde uteslutas som en realistisk möjlighet för Sveriges del. Från vårt håll konstaterades att i detta läge medlemskap ej var möjligt att uppnå.

Under den fortsatta diskussionen förordade folkpartiet att Sverige liksom 1961 borde ansöka om associering enligt § 238 i Romfördraget. Detta skulle enligt vår mening ha ökat möjligheterna för Sverige att uppnå ett fastare och bredare samarbete med EEC och en avtalsreglerad harmonisering av konkurrensvillkor och konkurrensförutsättningar. Från vårt håll framfördes kritik av regeringens sätt att handlägga frågan under betonande av vikten av att Sveriges målsättning att uppnå "omfattande, nära och varaktiga ekonomiska förbindelser" med EEC måste stå fast. Från folkpartiets sida har hävdats, att Sverige i förhandlingar med EEC bort söka få klarhet om vilka anslutningsformer som kunde vara förenliga med oförändrad svensk utrikespolitik. Sverige skulle därvid självfallet ensamt avgöra hur vårt land skulle ställa sig i ett läge som eventuellt kunde ha uppkommit i samband med lösningar av annan typ och som kunde ha betydelse för fullföljandet av den oförändrade svenska utrikespolitiken.

Det vårt land nu har att ta ställning till är inte frågan om svenskt medlemskap, för vilket i dagens situation av olika skäl inte förutsättningar föreligger, utan erbjudande om frihandelsavtal med EEC. Riksdagen bör enligt folkpartiets mening acceptera detta avtal. Det bör ske i medvetande om att det inte motsvarar de förhandlingsmål som de i utrikesutskottet företrädde partierna ställt sig bakom och som konfirmerades i det memorandum regeringen överlämnade den 6 september 1971 till den europeiska gemenskapen. Sveriges förord för att en tullunion mellan Sverige och gemenskaperna skulle upprättas för att säkra "omfattande, nära och varaktiga ekonomiska förbindelser" med EEC accepterades inte. Det jordbrukspolitiska samarbetet inom EEC liksom samordningssträvanden på en rad andra områden, som Sverige förklarat sig berett att delta i, omfattas ej av avtalet. Avtalet är betydligt mindre omfattande och mindre stabilt än den konvention som hittills reglerat vår handel med EFTA-länderna.

Mot bakgrunden av vad som ovan anförts har vi i en reservation redovisat de åtgärder som vi anser att Sverige bör vidtaga för att skyndsamt uppnå förbättringar i det läge som avtalet medför för vår del. Vi anser att de svenska intressena härvidlag i flera avseenden bör hävdas mera bestämt än vad utskottets majoritet ger uttryck för.

Skatteutskottets yttrande nr 3 år 1972

Bilaga 1

Nr 3 y

Skatteutskottets yttrande över propositionen 1972:135 angående avtal med EEC m. m.

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen 1972:135 angående avtal med den europeiska gemenskapen m. m.

Med anledning härav får skatteutskottet anföra följande.

Skatteutskottet som i annat sammanhang behandlar de av EEC-avtalet föranledda förslagen i propositionen 1972:143 rörande tull och råvaruprisutjämning m. m., tar i detta yttrande inte någon ställning till avtalets handelspolitiska verkningar utan inskränker sig till att beröra vissa effekter på tullområdet.

Som framgår av båda de ovan nämnda propositionerna kan EEC-avtalets ursprungsregler medföra svårigheter för den svenska exporten. Uppenbart är att reglerna skapar stor osäkerhet framför allt i initialskedet och att de kommer att förorsaka såväl exportörer som tullmyndigheter betydande merarbete. Det föreligger också risker för att kraven på ursprungsdokumentation kommer att öka i takt med tullavvecklingen.

Skatteutskottet tar inte här upp ursprungsreglerna till någon mera ingående granskning eftersom frågan utförligt belysts i propositionen 1972:135. En central punkt i sammanhanget är att ursprungscertifikaten skall utfärdas av tullmyndigheterna, som också skall kontrollera riktigheten av de uppgifter som legat till grund för certifikaten. Systemet kan under ogynnsamma omständigheter leda till en inte önskvärd byråkratisering av handelsutbytet och därför i sämsta fall verka som ett handelshinder. Utskottet vill starkt understryka angelägenheten av att de fortsatta ansträngningarna inriktas på att söka få till stånd en tillämpning av ursprungsreglerna som motverkar en sådan utveckling. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t i överensstämmelse med uttalandena i propositionen ägnar all erforderlig uppmärksamhet åt de problem som ursprungsreglerna kan medföra. Utskottet vill i sammanhanget nämna att utskottet tillstyrker de i propositionen 1972:143 framlagda förslagen om att tullmyndigheterna i förväg skall kunna lämna exportörerna besked om möjligheterna att få varucertifikat för exportvarorna liksom förslaget att avgift inte skall utgå för tullmyndigheternas arbete med sådana certifikat.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen 1972:135 såvitt den berör skatteutskottets ämnesområde.

Stockholm den 28 november 1972

På skatteutskottets vägnar
ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Eriksson i Bäckmora (c), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Hörberg (fp) och fru Normark (s).

Avvikande mening

av fru Nettelbrandt (fp) och herr Hörberg (fp) som anför följande:

Vi delar utskottsmajoritetens uppfattning i fråga om de olägenheter som kan förväntas uppkomma på grund av EEC-avtalets ursprungsregler och anser att skatteutskottet med anledning härav borde ha förordat att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att diskussionen med EEC och EFTA i syfte att snarast uppnå förbättringar av detta regelkomplex bedrivs med stor skyndsamhet.

Näringsutskottets yttrande nr 3 år 1972

Bilaga 2

Nr 3 y

Näringsutskottets yttrande över propositionen 1972:135 angående avtal med den europeiska ekonomiska gemenskapen, m. m., jämte motioner.

Till utrikesutskottet

Genom beslut den 14 november 1972 har utrikesutskottet berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över propositionen 1972:135 angående avtal med den europeiska ekonomiska gemenskapen, m. m., jämte följdmotioner, dvs. motionerna 1972:1908–1911.

Med anledning härav får näringsutskottet anföra följande.

Utskottet har inriktat sin granskning på de centrala näringspolitiska och konsumentpolitiska frågor som avtalen med EEC och CECA aktualiserar.

Utskottet delar den uppfattning som framförs av departementschefen angående EEC-avtalets konsekvenser för svenskt näringsliv. Det har blivit nödvändigt att i frihandelsavtalet acceptera särbestämmelser för vissa varugrupper enligt vilka tullavvecklingen genomförs långsammare än enligt huvudregeln. Det har inte kunnat undvikas att härigenom vissa industrigrenar kan komma att få sina konkurrensförutsättningar försämrade. Systemet med ursprungsregler kommer att medföra vissa problem. Avtalets konsekvenser för det svenska näringslivet sett som en helhet måste dock bedömas som klart fördelaktiga med tanke på den stora tullfria marknad som blir tillgänglig efter en övergångstid av varierande längd.

I propositionen framläggs förslag dels till sådan ändring i lagen (1956:245) om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden att skyldigheten att lämna myndigheterna uppgifter om konkurrensbegränsningar utsträcks till att gälla även förhållanden utom landet, dels till en lag om prisbestämmelser för järn- och stålmarknaden vilken syftar till att säkerställa genomförandet av vissa bestämmelser i avtalet med CECA. Utskottet har ingen erinran mot dessa förslag. Sveriges Mekanförbund har i skrivelse till utrikesutskottet hemställt att ordet "företagare" i 3 § i det sistnämnda lagförslaget skall utbytas mot ordet "ställeverantör". Som departementschefen anför avses lagen endast innehålla grundläggande regler för att sedermera kompletteras med detaljföreskrifter och definitioner. Det är för närvarande något oklart vilka uppgifter som kan komma att behöva införas för att avtalet med CECA skall kunna upprätthållas. Utskottet förutsätter att uppgiftsinsamlandet kommer att begränsas till vad som erfordras för detta ändamål. Därigenom torde huvudsyftet med Mekanförbundets framställning bli tillgodosett.

Från sina inledningsvis angivna utgångspunkter vill utskottet sålunda ge uttryck för en positiv bedömning av avtalen. De föreliggande

motionerna ger med hänsyn till innebörden av där framställda yrkanden inte anledning till särskilt uttalande från utskottets sida.

Stockholm den 30 november 1972

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Gustafsson i Byske (c), Blomkvist (s), Wååg (s), Hovhammar (m), Gustafsson i Säfte (c), Jönsson i Husum (s), Rydén (fp), fru Hansson (s), herrar Nordgren (m) och Hallgren (vpk).

Avvikande mening

av herr Hallgren (vpk) som anser att det avsnitt i yttrandet som börjar med "Utskottet har inriktat" och slutar med "från utskottets sida" bort utbytas mot ett avsnitt av följande lydelse:

De i propositionen framlagda avtalen mellan Sverige å ena sidan samt EEC och CECA å den andra kan inte godtas. De kommer att förstärka bindningen av Sverige till EEC.

EEC är en organisation som kommit till för att främja de stora västeuropeiska monopolens utveckling. Bindningen av Sverige till EEC kommer att medföra en ytterligare koncentration av den svenska utrikeshandeln till EEC-staterna, stärka koncentrationen av kapital och makt i Sverige och ytterligare skärpa den regionala obalansen.

Utskottet vill understryka vad som framhålls i motionen 1972:1911, att avtalet på intet vis kommer att innebära tryggare sysselsättning. Också EEC följer kapitalismens utvecklingslagar, till vilka hör skapandet av en reservarmé av arbetslösa. En närmare länkning av Sverige till EEC upphäver inte detta vare sig i Sverige eller i EEC. Snarare torde avtalet komma att medföra en ökad takt i kapitalkoncentrationen och en snabbare ökning av arbetslösheten.

Utskottet vill också understryka att avtalet – genom artikel 23 – innehåller en press mot en förbättrad regionalpolitik. Det är riktigt som påpekas i motionen 1972:1911 att de svenska statsmakternas regionalpolitiska åtgärder hittills varit lika otillräckliga som de inom EEC. Dock finns i Sverige inget hinder mot en kraftig vidgning av regionalpolitiska insatser, något som däremot föreligger inom EEC.

De skärpta ursprungsregler som finns i EEC-avtalet kommer inte bara att innebära administrativa problem för svenska företag. De kommer också att främja en ökning av handeln mellan Sverige och EEC och verka dämpande på Sveriges handel med andra stater.

Avtalet mellan Sverige och CECA kommer att underlätta monopolistisk prissättning och innebära dyrare frakter och sämre konkurrensläge

för verkstadsindustrin, t. ex. i Norrbotten. Järnbrukens val av basorter missgynnar särskilt denna region. Men avtalet kommer att ge alla köpare, avlägsna från basprisorterna, kostnadsstegringar.

Det visar sig att regeringen inte kan överblicka de regionalpolitiska konsekvenserna av att CECA-avtalet kommer att ställa framför allt norrländsk verkstadsindustri i strykclass. Chefen för industridepartementet har tillsatt en utredning om verkningarna av CECA-avtalet. Denna har ännu icke slutfört sitt arbete. Utskottet vill ha fastslaget att det måste betecknas som en synnerligen märklig behandlingsordning att regeringen föreslår riksdagen att anta ett avtal vars konsekvenser man ännu inte kan överblicka. Detta strider mot grundläggande demokratiska principer.

Utskottet finner det väl underbyggt i motionen 1972:1911 att avtalet måste ses som ett första steg för att inlemma Sverige i EEC. Utskottet är motståndare till ett sådant inlemmande. Därför instämmer utskottet för sin del i och tillstyrker bifall till yrkandena i motionen 1972:1911 och avstyrker bifall till de i propositionen 1972:135 och i motionerna 1972:1908–1910 gjorda yrkandena.